

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Abesinija in Evropa

Sedanje duševno razpoloženje povprečnega Evropejca v pogledu vojne nevarnosti, ki grozi v sosednji Afriki, je tako zanimivo, da ga je vredno vzeti v pretres. Kaže namreč, da izkušnje in doživljanje enega rodu malo ali bolje nič ne vplivajo na zadržanje naslednjih generacij. Je isto, kot pri mladem človeku, ki se smeje modrosti osivele glave, prepričan, da se ga s svarili hoče odvrtiti od vžitkov, katerih so se drugi pred njim dositega navzili. Česa vsega ni bilo zadnjih 15 let zapisanega v prilog miru! Vse je slavilo in povelečevalo mirovno misel: poglavar krščanstva, kronane in nekronane politične glave, močnejše organizacije so sklepale resolucije, ki naj pospešujejo in utrjujejo prijateljstvo med narodi, čigar viden porok in vekovita zaslomba naj bi bila mirovna ustanova Zveze narodov ob Lemanskem jezeru. Iz različnih gledišč in od najboljših duhov je bila vedno znova podprta mirovna misel: leto za letom smo obnavljali misel na krvave bojne poljane in na milijone mladih življenj, ki so izkruvala, da bi vsaj mi mogli v božjem miru živeti: milijoni invalidov s svojimi okruženimi in pobabljenimi udi, morajo, tako smo mislili, v mladih glavah pregnati vsako skušnjavo, da je vojna le romantično doživljanje; veliko opustošenje svetovih pokrajin je leto za letom zgornjemo pričalo, da vojna nikogar ne bogati; ne zmagovalcev, ne premagancev. Skušali smo govorico suhih dejstev podpreti še z etičnimi, moralnimi in verskimi razlogi. Velik pohod proti vojnemu barbarstvu se je zdel popolnoma zmagovit.

Morda vse to mirovno delo res ni bilo dočela zaman. Toda gotovo je, da najbolj bistvenega ni pogodilo: ni se posrečilo, prepričati javnega mnenja in zavest narodov, da je vojna zločin nad človeštvom. Kar pogledamo! Pogosto in kar moč nazorno prikazovanje grozot bodoče vojne, kar naj bi narode odvrglo od nevarnih in sovražnih misli in jih nagibalo k spravljivosti in mirnemu sožitju — je mestoma rodilo baš nasproten učinek: dvignilo je vojno romantiko. Kako interesantna vojna med bombniki, katerih vsak nosi s seboj nekaj ton raztreljiva! Kakšen pač mora biti učinek novih, še nepoznatih topov z izstrelki, ki gredo 50 in 100 km daleč! In opustošenje mest z mikrobi, bacili, nevidnimi plini... Zdi se, da take in podobne reči vplivajo na bujno domišljijo šibkih duhov in jih fascinirajo, kakor svetla luč ponočno vešče: vrti se toliko časa okrog plamena, da jo požre. Tako se je tudi svet znova prišel opajati za vojno mislijo in se ji znova privadil. Strahotnost zadnje vojne jih v jedru ni ozdravila pred željo po novih vojnah. Mislečemu človeku se to vidi kakor misterij, nepojmljiva skrivnost.

In vendar je tako. Pripovedujte, kolikor hočete — da izločimo vsak višji nagib — o gospodarski povezanosti modernega sveta: Da je življenje na bombažnih plantažah Egipta in Indije odvisno od konjunktura na angleškem trgu; da bo Venezuela mogla bolje živeti le, če bodo čokoladne tovarne na Češkem polno zaposlene; da slaba žitna letina v Ameriki podraži kruh v Evropi. Vsi ti življenjski problemi so šele na drugem mestu, ker važnejše, kot vse to je gradnja novih serij podmornic, križark in novih letal... in pri tem še ostroumen spor o definiciji napadalec, kar vzbuja posebno temne misli. Očividno imajo vsi ti mirovni deklamatorji eno misel in se na skrivnem vsi pripravljajo »za vsak slučaj«, ki je pri vseh le eden in isti, le da si ga ne upajo odkrito povedati.

Toda, da ostanemo pri zadnjem, izključno gospodarskem vprašanju, o katerem mnogi mislijo, da bi ga vojna mogla celo ugodno razvzlati. Zadnja »velika« vojna je bila velika samo v veličini žrtev. Ni pa rešila pozitivno glavnega vprašanja, radi katerega se je pričela: gospodarskega. Znano je, da je najgloblji vzrok svetovne vojne bil boj za gospodarsko premoč dveh svetovnih imperijalizmov: anglosaškega in germanskega. Germanski je podlegel, toda tudi anglosaški se ni okrepil. Kriza ameriškega gospodarstva in angleške industrije sta zadosten dokaz. Okrepile so se le sile izven Evrope in nastal je nov imperializem, japonski, ki obuja k življenju tudi črni svet, Afriko. Rumeno plemu grozi, da organizira vsa barvana plemena proti politični in gospodarski nadvladi belega plemena.

Vojni pohod, ki se iz Evrope pripravlja v Afriko je treba motriti tudi pod tem vidikom — in ne v zadnji meri. Poleg vojne romantike opazujemo tudi precejšnjo diplomatsko nervoznost, kar nam daje slutiti, da stvari ne stoji tako enostavno, kot bi zdelo na prvi pogled. Spočetka je bila mišljena neke vrste kazenska ekspedicija, nekakšna gospodarska osvojitve, kakor so jih evropski konkvistadorji prakticirali 400 let nad neevropskimi narodi. Ker tudi nameravana zasedba Abesinije je v zadnji vrsti gospodarskega značaja. Polagoma pa se stvari kažejo v novih obrisih, ki so za evropsko oko manj razveseljivi. Doli v Abesiniji bi Evropa utegnila razgibati mnogo nevarnejše sile, kakor pa so neguveni kanoni. Vzbuditi bi utegnili duha, ki ga sama pri svojih gospodarskih in političnih poslih nič več ne pozna. In to duha človeške enakosti in svobode, o katerem bi ravno Evropa morala biti učiteljica vsem narodom zemlje. Evropa se je v teku stoletij navadila, da z delom in sadovi drugih kontinentov množi svoje bogastvo in si lepša življenje. Kakor ljudska kraljica Omphale orjaka Herkula, da se poslužuje stare pravljice, tako se je Evropa posluževala ostalih kontinentov, da znova delajo. S takimi eksperimenti pa, kot je abesinski, bi pa utegnulo tudi te resnične pravljice biti konec.

Kajti barvana plemena ne gledajo več na belečega Evropejca tako, kot so gledala pred 300 leti, ali tudi še pred svetovno vojno. Ni jim več nadzemsko bitje, polbog, ki gospospode nad skritimi naravnimi silami, am-

Velika Ljubljana ustanovljena

Na predlog dr. Antona Korošca so kraljevi namestniki podpisali ukaz o spojitvi dosedanjih občin Moste, Šiška, Vič, južnega dela Ježice, Polje, Dobrunja vas, Štepanja vas z mest. občino ljubljansko

Beograd, 13. sept. m. Na predlog notranjega ministra dr. Antona Korošca so kraljevi namestniki podpisali ukaz o spojitvi dosedanjih občin: Moste, občine Šiška, občine Vič ter južnega dela občine Ježica, dalje občine Polje ter od občine Dobrunja vas, Štepanja vas z mestno občino ljubljansko. Tozadevni ukaz se glasi:

V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije kraljevski namestniki na predlog notranjega ministra in na temelju §§ 6. in 144. zakona o mestnih občinah odločajo:

da se mestni občini ljubljanski priključijo naslednja ozemlja: cela občina Moste, cela občina Šiška, cela občina Vič in od občine Ježica njen južni del, razmejen z naslednjo črto: od stika meje med občinami Sent Vid — Šiška in Ježica vzhodno po stari občinski meji do poti na parceli št. 1103 k. o. Ježica, dalje severni rob te meje do križišča s potjo, ki obkroža na severu kompleks vodovoda mestne občine ljubljanske, ob severnem robu te meje do križišča s cesto Savlje — Ljubljana, tako da pripadejo mestu parcele št. 701, 700, 699/2 in 696 k. o.

Ježica, nato po vzhodni strani ceste Savlje — Ljubljana (št. 1284) do parcele št. 600, nato proti meji med parcelami št. 600 in 599 k. o. Ježica in po meji med parcelama 601 in 597 do občinske ceste proti Ježici. Dalje parcela št. 1280, po tej cesti do kamniške železniške proge, dalje po zahodni strani te proge proti jugu do poti na parceli 1890/2 k. o. Stožice, dalje preko proge v vzhodni smeri ob severnem robu parcele št. 1890/1 in 1889 k. o. Stožice do drž. (Tyrseve) ceste, ob zapadnem robu te ceste proti jugu preko ceste ob južni meji parcel št. 13 in 428 k. o. Stožice do poti v parceli 1913 do stika te poti z ono na parceli 1910, odtod po severni strani parcel 1910, 1928, 1941, 1951, 1950 k. o. Stožice do meje napram občini Polje.

Od občine Polje jugozapadni del k. o. Smartno, razmejen s črto: od meje napram občini Ježica (t. 4) v vzhodni smeri ob severnem robu poljske poti s parcelami 1243, 1242, 1244, 1253 k. o. Smartno ter ozemlje ljubljanskega aerodroma, razmejeno na jugu z železniško progo Ljubljana — Maribor, na vzhodu po meji med parcelo 657 k. o. Slape na eni strani ter parcelama 649 in 651 k. o. Slape na drugi strani; dalje po severnem robu

poljske poti parcele 1928 proti zahodu do parcele 926 k. o. Slape (pot), nato po vzhodnem robu proti par. 926 k. o. Slape do poti par. 924, dalje po severnem robu proti parceli 924 k. o. Slape proti zahodu do meje z upravno občino Moste;

Od občine Dobrunja vas, Štepanja vas ter tako, da teče nova meja med Ljubljano in občino Dobrunje po potoku »Mejaše« vodna parcela št. 842 k. o. Štepanja vas, in sicer od izliva v Ljubljano do izvira na gozdni parceli št. 592 k. o. Štepanja vas, tako da pripade ta parcela v celoti mestni občini ljubljanski. Od tu dalje gre meja ob gozdnih parcelah št. 590 in 589 k. o. Štepanja vas, in sicer tako, da pripadeta obe ti parceli Ljubljani; potem pa preide mejna črta na pot par. 924 k. o. Štepanja vas, ki teče že sedaj ob njej meja med občinami Dobrunja vas in Rudnikom.

Minister za notranje zadeve naj izvrši ta ukaz

Na Bledu, dne 5. septembra 1935.

Dr. Anton Korošec,
minister za notranje
zadeve.

Pavle, s. r.
Dr. Rad. Stanković, s. r.
Dr. Ivo Perović, s. r.

Vojna ali mir - v rokah Ženeve

Laval z Italijo Govor, ki je razočaral Mala zveza se približuje stališču Anglije

Ženeva, 13. septembra. c. Na današnji seji skupščine ZN je prvi govoril francoski zunanji minister Laval. Dvorana je bila zopet polna delegatov in odličnega občinstva, ki je pričakovalo, da bo Lavalov govor tudi tako obsežen in načelno važen, kakor je bil govor ministra Hoare. Toda Laval je govoril kratko, jedrnat in njegov govor je trajal komaj deset minut. V svojem govoru je Laval izvajal sledeče:

Poklon ZN...

V prijetno dolžnost mi je, da lahko pred vami govorim v imenu svoje države. Sicer sem govoril že pred svetom ZN, toda hočem še pred vami ponoviti jasno stališče francoskega naroda in francoske vlade. Izjavljam, da Francija ne bo mogla nikdar pozabiti svoje obveze iz pakta ZN. Zveza narodov je vzklik iz trpljenja človeštva in zato, da se v bodoče prepreči vojna. Mi trdno zaupamo v sodelovanje vseh narodov v okviru ZN, da se reši mir. Naše sodelovanje v ZN je slonelo na entuziazmu, ki je izkisl iz trpljenja svetovne vojne. Danes pa smo prišli v težak trenutek, ko bomo morali delati z veliko vztrajnostjo, da rešimo mir. Predstniki Francije so zmeraj vztrajno delali za moralni prestiž najvišje mednarodne ustanove, ki je ZN. Oni so zmeraj stremeli za tem, da bi postala čim močnejša. Ze od leta 1924, ko smo se borili za ženevski protokol, je Francija zmeraj delala za to, da ko-

lektivno brani svetovni mir. Pakt ZN je za Francijo mednarodni zakon in temu zakonu se Francija neuklonljivo podredi. Če bi mi mogli zanikati to resnico, potem bi mi zanikali vso svojo dosedanje politiko. Kaj vse smo storili v tej smeri, se vidi najbolj iz paktov, ki smo jih vse sklenili v okviru pakta ZN. Da omenim samo Lokarno, pogodbe z državami Male zveze, pogodbo s sovjetsko Rusijo in rimski sporazum. Vse to je bilo sklenjeno v sklopu pakta ZN. Če pa bi to ne bilo dovolj, bi lahko podčrtal še neštete izjave predstavnikov Francije v tem smislu, ki so bile podane tukaj pred vami.

... poklon Angliji

Z velikim zanimanjem sem poslušal liberalno doktrino angleške politike, ki jo je tukaj pred vami razvil zastopnik Anglije. Hoare je rekel, da hoče Anglija kolektivni sistem varnosti. To bodi poslednje glavno načelo njene mednarodne politike. Te izjave angleškega zunanjega ministra ni nikdo sprejel z večjim veseljem nego Francija. V tem oziru je med Francijo in Anglijo solidarnost popolna in ta solidarnost med obema državama vseh okoliščinah je moč pakta ZN. Mi vsi tukaj smo ohenen z mojo državo veseli tega sodelovanja med Francijo in Anglijo, da se reši mir. (Burno ploskanje.)

London - sen, ki se ni uresničil

Toda meseca februarja smo v Londonu podpisali londonski sporazum. S tem sporazumom smo izdelali načrt med Francijo in Anglijo in smo takrat vsi mislili, da je mir rešen. Kmalu so pa nastopile težave in v vsi veste, kaj se je zgodilo z londonskim sporazumom z dne 3. februarja 1935. London je bil za mene lep sen, ki se ni izvršil. (Lahka nervoza v vrsti angleške delegacije.) S pozvignjenim glasom nadaljuje Laval: Mi ne dvomimo nad vojno, ampak mi jo sovražno iz dna srca. Naša želja za mir je silna. (Ploskanje.) Mi hočemo mir za vse države s sodelovanjem vseh držav.

Francija ostane pri Italiji...

Ko smo 7. januarja v Rimu podpisali z Mussolinijem sporazum, smo tedaj uredili vsa vprašanja, ki so ločila Italijo in Francijo. Ničesar nismo opustili, da bi se vse storilo, da bi Italija lahko sodelovala z nami za mir. Med Francijo in Italijo je vprašanje miru rešeno in urejeno. Sledila je Stresa. Tam smo bili zbrani že vsi trije in Italija je zopet pokazala vso svojo voljo, da hoče mir. V Stresi sem našel v Mussoliniju isto željo za mir, kakor jo imamo mi tukaj. Francija hoče vztrajati v tej politiki sodelovanja med Italijo in Francijo.

Mi vsi smo navdani z isto željo za sporazum in jaz nisem nič opustil, da bi ta sporazum dosegel bodisi v svetu ZN ali pa v odboru petorice. V odboru petorice sem proučil vsa vprašanja in govoril o tem, kar bi zavarovalo Italijo in vse članice

ZN. Povdarjam, da ni nobenega nesporazuma med Francijo in Anglijo v tem težkem trenutku. Mi smo tukaj v Ženevi že premagali silne težave. Razrešili smo vprašanje Posaarja in razvzljali madjarsko-jugoslovanski spor. Vse to so bili evropski problemi. Mi smo uspeli včeraj in bomo uspeli tudi jutri. Jaz upam, da bo svet ZN storil svojo dolžnost. Mi vsi smo povezani v solidarnost pakta Zveze narodov in ta pakt nas vse enako objema.

Dolgo ploskanje je bilo dokaz, kako jasno in razumljivo je govoril Laval. Angleški zunanji minister Hoare je prvi čestital Lavalu.

„Za vrečo zlata“

Francija se je odločila za Italijo

Pariz, 13. sept. c. Pariški večerniki objavljajo prve komentarje k Lavalovemu govoru. Mnenje časopisa je zelo razdeljeno. »Journal des Debats« in »Temps« pišeta v svojih uvodnikih, da je bil Laval topot tako jasen, da je izključen vsak dvom o bodoči francoski politiki. Večina neodvisnega časopisa pa priznava, da se je Laval v svojem govoru izjavil za italijansko stališče.

Najbolj nazoren je v tem smislu uvodnik člana akademije Jacquesa Bainvillea, ki pravi, da se je Laval v svojem govoru odločil za tezo, ki jo je v eni svojih bajk postavil Voltaire. Junak Voltairove bajke je bil stavljen pred izbero, da se odloči ali za vrečo zlata ali pa za herojsko smrt. Junak je bil tako posvetočen, da se je odločil za vrečo zlata, presojajo o svoji herojski smrti pa je prepustil zgodovini. Lavalovega stališča niti najmanj ne opravičuje dejstvo, da se nahaja ta vreča zlata v Rimu.

Stališče Male zveze

Se bolj skeptičen pa je komentar, ki ga objavlja Gallus v »Intransigeant«, ko piše, da je stališče držav Male zveze nekoliko oddaljeno od misli, ki jih je razvil v svojem govoru Laval. Stališče Male zveze je topot bolj na strani Anglije, ker je njena teza o kolektivni varnosti realnejša in neposrednejša. Levičarski publicist Jacques Kaiser piše v dnevniku »La France de Bordeaux«, da se je Francija definitivno odločila proti Angliji, vendar pa to tako, da ni zavzela odločnega stališča za Italijo pa tudi ne proti Italiji. Francosko javno mnenje se namreč ne predobro spominja, da je bila angleška diplomacija tista, ki je dopustila, da je Nemčija nezakonavno raztrgala versallski mirovni pogodbo. Sedanje zmešnjave v Ženevi ni povzročila Francija in najbrž tudi ne Italija.

Odmev v Abesiniji

Addis Abeba, 13. sept. c. Lavalov govor so sprejeli v Addis Abebi pozno popoldne. Ob pol 7 zvečer je potom radia Lavalu odgovarjal abesinski cesar. V tem svojem govoru ni neguš povedal nič novega, dolžil je samo Italijo, da je že dolgo zavestno delala na tem, kako uničiti abesinsko neodvisnost. Zaključil je svoj govor rekoč: Italija se lahko zanaša na moderno orožje in na topove, abesinski narod pa neprestano s svojim vladarjem na felu prosi Boga za mir in srečo človeštva. Vse svoje delo naslanja neguš na zaupanje v pravico in v božjo pomoč. Neguš npa, da bodo velesile rešile Zvezo narodov.

Anglija misli resno

Kairo, 13. septembra. Egiptski listi pišejo, da se egiptske vojaške oblasti pripravljajo za obrambo meje. Oblasti utrjujejo morsko obrobje in grade po morska oporišča v Akabi in Tirani ter letalska oporišča v Solumu in Marsmatru. Angleške ladje se razdeljene po pristaniški Aleksandriji Suez, Port-saidu in Haifi. Dalje listi poročajo, da je v Abukir prispelo 300 letal novega tipa »Y«. Krajevne oblasti povsod izdajajo ukrepe za zagotovitev normalnega funkcioniranja javnih uradov.

Vsahega Evropeca bodo ustrelili

London, 13. septembra. AA. Doznava se, da je italijanski konzul v Džibutiju sporočil 14 belgijskem častnikom, ki so potovali čez Džibuti v Abesinijo kot vojaški instruktorji, da bo Italija, če pride do vojne z Abesinijo, pri prici ustrelila vsakega Evropeca, ki bi ga zajeli kot vojaka v abesinskih vrstah.

Dunajski vremenska napoved: Pretežno jasno sončno vreme. Vreme bo mirno.

Ljubljana pozdravlja novega bana

Nocoj okoli pol 8 se je razvila izpred Mestnega doma in Vodnikovskega trga veličastna bakljada, ki je krenila po Mestnem trgu, Stritarjevi ulici, Marijinem trgu skozi Prešernovo in Aleksandrovo ulico in po Bleiweisovi cesti pred banovinsko palačo. Po vseh ulicah je spremljala dolgi sprevod velika množica ljubljanskega občinstva, ki je navdušena odgovarjala vzklikom vzklikajoče množice v sprevodu. V začetku sprevoda sta jezila jezdeca v narodni noši z zastavo. Nato je korakala železničarska godba »Sloga«, zatem pa je vozilo okrog 400 kolesarjev, ki so med odmori godbe vneto zvonili z zvonci. Za kolesarji je igrala vičanska godba, za katero je korakal mogočen sprevod narodnih noš. Pred dolгим sprevodom bakljonošev, ki so spremljali vso Prešernovo ulico in Aleksandrovo ter Bleiweisovo cesto v morje plamenov, je korakala godba iz Mengša. Sledila je medolgo množico udeležencev še rakovniška godba. Občinstvo je popolnoma napolnilo Bleiweisovo cesto in v strajnih vrstah obklopi bano palačo. Nепrestano so se pnavljali vzkliki novemu banu dr. Marku Natlačen, notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu ter kralju in državi. Ko se je množica umirila, je zaigrala godba »Sloga« uverturo slovenskih melodij, ki se je končala s »Hej Slovenci«, katere je množica enoglasno zapela. Nato je zapelo pevsko društvo »Ljubljana«, okrepjeno s številnimi pevci in pevkami zborja, »V hribih se dela dan« in »Domovina, mili kraj«. Navdušenim ovacijam, ki so se ne- prestano pomnjevale, se je odzval ban dr. Marko Natlačen, ki je vedno, kadar se je pokazal na balkonu, bil pozdravljen z navdušenim vzklikanjem, s kratkim govorom:

Banov govor

Dragi prijatelji!

Vesel sem vaših izrazov radosti in naklonjenosti in se vam zanje vsem najlepše zahvaljujem.

Moja najsrečnejša želja je, da bi z božjo pomočjo to vašo radost in naklonjenost, ki s'm je nocoj deležen v toliki meri, s svojim delom in s svojimi uspehi tudi v čim najpopolnejši meri opravičil.

Ti uspehi, ki si jih sam želim in ki jih vi pričakujete od mene, ne bodo izostali, če me boste pri mojem delu vsi, vsak po svojih močeh, podpirali in če me bo pri tem mojem prizadevanju podpiral ves naš narod.

Zato pa je današnji dan, ko stopam na čelo državne uprave v Sloveniji, moja srčna želja, zato velja vam, dragi prijatelji, pa tudi vsem onim, ki jih ni tukaj, moja iskrena beseda:

Ugasnilo naj bi med nami sovraštvo in prava bratska, nesebična, požrivalna ljubezen naj bi zavladala med nami in obvladala naša srca in spremila vsa naša stremiljenja in prizadevanja za boljše bodočnost našega naroda in veličino naše države — kraljevine Jugoslavije.

Govor bana dr. Natlačen je množica prekinila večkrat z živahnimi odobravanjem, na koncu pa z navdušenim vzklikanjem, ki ga ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Ban dr. Marko Natlačen je sprejel nato deputacijo nad sto zastopnikov z dežele in mesta, ki jih je vodil dr. Jurjo Adlešič. Med njimi je bilo nad 50 prelepih narodnih noš, ki so novega bana obsule s cvetjem. Dr. Adlešič je nato pozdravil novega bana v izredno lepem govoru, ki ga bomo priobčili v jutrišnji številki. Ban se je ganjen zahvalil za priširne čestitke in izraze globokega zaupanja in vdanosti. Mogočna množica, ki je štela najmanj 8000 ljudi, in v kateri je bila zastopana skoraj sleherna vas ljubljanske okolice in Gorenjske, je še dolgo vztrajala pred bano palačo in se nato med vzklikanjem razšla po mestu, kjer je še pozaj, moč polnila ljubljanske ulice.

Proglas JRZ

Belgrad, 13. septembra. AA. Izvršni odbor organizacijskega odbora Jugoslovanske radikalne zajednice je izdal na svoje prijatelje take proglas:

Narodna radikalna stranka, slovenska ljudska stranka in jugoslovanska muslimanska organizacija so sklenile, skupno ustanoviti enotno politično stranko, ki se bo imenovala Jugoslovanska radikalna zajednica. Program in statuti te nove stranke so že objavljeni in od pristojnih državnih oblasti odobreni, zato se lahko začne delo za organizacijo te stranke v vsej državi. Naša osnovna deviza je: z narodom in za narod, ker smo globoko prepričani, da je naš narod popolnoma zrel in v polni meri možen sodelovanje v vseh državnih zadevah. S to devizo in s programom, ki smo ga objavili in ki vsebuje štiri osnovna in neizpremenljiva načela države: načela edinstva države in naroda, monarhija in dinastija Karagorgjevičev, mislimo, da bodo v vrstah Jugoslovanske radikalne zajednice našli prostora ne samo dosedanjim pristni tih treh strank, temveč tudi mnogostevilni drugi državljani, ki so jim ta osnovna načela draga in za katera so pripravljeni žrtvovati se in se boriti z vsemi svojimi silami.

Na poti do ustvaritve Jugoslovanske radikalne zajednice ni dvoma, da bodo nekatere težkoče, zlasti zaradi strankarske raztrganosti, podedovane iz preteklosti. V kolikor so se v naših treh dosedanjih strankah, zlasti v narod-

ni radikalni stranki umetili, so zadnjih 10 let nekatere razcepljenosti, smo prepričani, da tega zdaj ne bo več in da se bo zdaj povsod složno in enotno izvršilo grupiranje okoli našega programa. Zlasti je treba pokazati soglasje med člani narodno radikalne stranke, slovenske ljudske stranke in jugoslovanske muslimanske organizacije, kjerkoli naj na terenu ustanove skupne krajevne odbore. V isti obliki in srezi sme biti samo po ena enotna organizacija stranke. Delo za organizacijo stranke bo zahtevalo tesno sodelovanje z izvršnim komitejem, zato je komitej sklenil ustanoviti pisarno Jugoslovanske radikalne zajednice (njen sedež je v Belgradu, hotel »Pariss«) kot pomožno ustanovo izvršilnega komiteja. Strankarska poročila in vso drugo strankarsko korespondenco je treba pošiljati na naslov te pisarne. Prijatelji iz notranjosti države, ki pridejo v Belgrad, bodo tu našli vsa potrebna pojasnila.

S tem, kar smo podpisali v programu in statutih naše stranke, in z gojenim pozivom vse prijatelje, da brez odlaganja iskreno in odločno se lotijo dela pri ustanovi tjanju Jugoslovanske radikalne zajednice.

Belgrad, 12. septembra.

Izvršni komite organizacijskega odbora Jugoslovanske radikalne zajednice:
Aca Stanojević I. r., dr. M. Stojadinović I. r.,
dr. A. Korošec I. r., dr. M. Spaho I. r.

Kdo so in koliko je „Pohorcev“?

Poučna razkritja o „razmahu“ jugoslovanskih nacionalistov

Belgrad, 13. sept. m. Jugoslovanski neodvisni nacionalni klub v narodni skupščini je dal dopoldne časnikiarjem naslednje obvestilo:

»22. julija letos je 12 narodnih poslancev ustanovilo Jugoslov. neodvisni nacionalni klub, kateremu na čelu je g. Milan Božić. Klub je 26. julija letos pojasnil svojo akcijo v posebni izjavi, ki je potrebna, da se organizira sodelovanje vseh onih narodnih poslancev, ki stojijo evrsto na stališču narodnega edinstva in ki hočejo prevzeti nase vse politične posledice, ki izvirajo iz tega stališča. Neodvisni klub je odločno podčrtal svojo težnjo za izvajanje svoje jugoslov. politike potem organizacije jugoslov. naroda na širši nacionalni podlagi in je proti obnovitvi starih strank v katerikoli obliki. Neodvisni klub poudarja kot zelo nujno potrebno, da se rešijo vsa nerešena politična vprašanja v naši državi ter bo redno podpiral vsako delo, ki gre za tem, da se zadovolji potrebe celotnega naroda, ki bodo ustvarile pogoje za uspešno rešitev vseh gospodarskih, finančnih in socialnih vprašanj, ki zanimajo jugoslov. javnost, predvsem pa našo vas. Člani neodvisnega kluba so v zvezi s svojimi prijatelji imeli doslej več konferenc po vsej državi, tako v Sarajevu 7. avgusta, na Pohorju 19. in 20. avgusta, na Hvaru 2. in 3. septembra, nekaj konferenc v ostalih krajih Jugoslavije pa se še pripravljajo. Jugoslovanski neodvisni nacionalni klub pravi nadalje v svojem obvestilu, da je te akcije glavni cilj ustanovitev jugoslov. narodnega pokreta, ki naj vse bore in sodelavce, ki zastopajo izvajanje čiste jugoslov. politike, katero je kot podlago vsega našega narodnega in državnega vprašanja proglasil kralj Aleksander Zedinitelj.

„Specialist za slovenska vprašanja“

Po izvajanjih članov neodvisnega kluba so po znanih konferencah na Pohorju in na Hvaru v klub stopili kramarjevi osebni prijatelji in somišljeniki, dr. Svetoslav Popović, ki ga je »Jutros« svojačasno proglasilo za strokovnjaka za posebna slovenska vprašanja, Viktor Fizič, bivši pravosodni minister dr. Ljudevit Auer, Nikola Sokolović, dr. Ivan Jurič, dr. Milko Došen in Josip Cvetič.

Kot je iz navedenega razvidno, se je ta klub po znani akciji masonskega krila JNS pod vodstvom senatorjev dr. Angjelinovića in dr. Kramerja pomnožil samo za neznatno število narodnih poslancev ter o kakšnem predoru pohorske akcije ne more biti govora, ker propagatorji tega, neke vrste fašističnega pokreta, ne morejo računati niti na podporo svojih do- včerajšnjih somišljenikov v razpadajoči JNS, katero sedaj, ko vidijo, da jo ni mogoče spraviti več v življenje, zapuščajo in izdajajo. Pregledati je treba samo ljudi, ki vodijo to akcijo, pa si lahko vsak politični začetnik ustvari svojo sodbo, kako močno pozicijo bo morala imeti ta skupina v narodu.

A narod vidi skozi maso

Akcijo sta, kakor znano, začela senator dr. Angjelinović in dr. Kramar z nekaterimi tovariši, bivšimi najzvestejšimi pristaji Pribečeviću, ker so v narodu še živo v spominu časi prejšnjih režimov, ko so iz čisto takihnih razlogov postavili na čelo temu pokretu vsekoli bivše Davidovičeve demokrate, senatorja Angjelinovića, ki naj bi pred nepoučeno javnostjo maskiral nov pokret. Narod pa sodi vsak pokret po ljudeh, ki ga vodijo ter je poleg Angjelinovića takoj opazil ljudi, ki so jugoslovanski javnosti znani iz žalostnih poglavij Pribečevićevega paševanja v našem notranjem političnem življenju. Ko so bile prvič v naše notranje politično življenje vnešene metode obglavljanja državnih uradnikov, ki niso slepo trobili v njihov politični rog, ko je državno uradništvo, v vsakem pogledu neomadeževano in vsekakor narodno zavedno prejemalo brzoglavne premestitve iz enega dela države v drugega in ko so se te premestitve v centralnih uradih udeleževale s tem, da jih je treba pošiljati tudi tega, da politični nasprotniki občutijo vso pest samostojnega demokratskega paševanja in režima ter da ne bi mogli mirno spati.

Režim JNS - režim Pohorcev

Mesto dosedanjih potov, ki so se še pojavili na pohodu nad pošteno in mirno ljudstvo, je v sedanjih svet, kakor je to še vsem v neizbrisnem spominu, zdvijala v naših krajih Orjuna, avantgarda Pribečevića in njegovih somišljenikov. Jasno je radi tega, da so ti bivši pribečevići, ki so se pozneje spravili na varno pod okrilje JRZD, odnosno še pozneje v JNS, nadaljevali svojo protijudsko politiko, ki so jo uvedli skupno pred 6. januarjem s pribečevići v naši državi, kakor hitro so se pripoklopili do oblasti. Razdijali so se na vse strani ter kot kazenske ekspedicije brezsrčno odstranjevali vse, kar je bilo njim kolikoli neznesljivo, ali celo, kar ni glasno odobraval njihovega postopanja. Nešteto družin je bilo od njih razbitih, njih redniki pa so bili prestavljeni v najrazličnejše kraje »van teritorije dravske banovine«, kakor so to zahtevali interesi partije. Mnogo teh nesrečnejših, ki niso zakrivali niesar drugega, kakor samo to, da so se zamerili na katerikoli način kateremu koli ovađuhu, s katerimi so bili preplavljeni naši kraji, je moralo oditi in napraviti mesto strankarskim priganjujem JNS, z eno besedo, odstranjevalo se je vse, kar ni pravilno funkcioniralo za JNS. Samovoljni in koristi te stranke so se dostikrat podrejali državnim interesom.

Odgovornost za prestano gorje

Kar se pa naše ožje domovine tiče, so takratni slovenski ministri imeli Slovenijo v popolni oblasti in brez njihove vednosti in pristanka ni bil postavljen niti en služitelj v Sloveniji. Vse premestitve, ki jih ni zahtevala službena potreba, ker

Nürnbergska senzacija

Razpust Reichstaga?

Gauleiterji dobijo udarna pooblastila - Primat stranke v državi

Praga, 13. sept. b. »Prager Presse« poroča po »United Press«, da namerava nemški državni kancelar Hitler pred državnim zborom, ki ga je nenadoma sklical v Nürnberg za prihodnjo nedeljo (kot je »Slovenec« že poročal) dati zelo važno zunanje politično izjavo. Nenadoma se je v Nürnbergu pojavil nemški veleposlanik v Rimu von Hassel in njegov prihod spravlja v zvezi z imenovanjem izjavo državnega kancelarja o nemški zunanji politiki.

Nadalje trdijo, da bo Hitler predložil Reichstagu v odobritev celo vrsto izjemnih zakonov, na katere je že namignil v svojem otvoritvenem govoru. Govorijo o novih protijudskih zakonih, nadalje o zakonu, ki bo dal pokrajinskim vodjem narodnosocialistične stranke (Gauleiterjem) čisto posebne pravice za uveljavljanje idealov stranke v borbi proti nasprotnikom režima, ki jih je Hitler v svojem

govoru tudi navedel (boljševizem, politični katolicizem, neumno, idiofizirano meščanstvo itd.). Tretji zakon naj bi se tikal birokracije, ker ni več nobena tajnost, da nemška državna uprava zelo ovira razmah idej narodnega socializma. Gauleiterji bodo na vseh teh področjih dobili posebna udarna pooblastila.

Tako naj pa namerava Hitler po informacijah »Prager Presse« državnih zbor razpustiti, ker ne ustreza več novim potrebam. Novih volitev bi za enkrat ne razpisovali. S tem dejanjem bi državni kancelar napravil po njegovem mnenju zelo učinkovito demonstracijo proti parlamentarizmu, ker bi pokazal, da je nemška režimska stranka več, kakor pa državni zbor. Kongres stranke bi potemtakem nadomestil državni zbor in bi posvetil primat stranke v državi.

Pred mirovno akcijo sv. očeta

Papež pripravlja mirovno posredovanje, če bi Ženeva ne uspela

K izjavi sv. očeta o abesinskem spornu ob priliki njegovega govora pri sprejemu odposlanstva mednarodnega kongresa bojniških sester, o kateri je »Slovenec« že poročal, izvemo sedaj iz Rima še naslednje informacije:

Vatikan je bil pred kratkim prepričan, da bo mogoče preprečiti izbruh vojne med Italijo in Abesinijo. V tem upanju so ga utrjevale vesti iz Pariza, čes, da bo francoska vlada v tem smislu pri italijanski vladi posredovala. Vseled tega je bil Vatikan glede abesinskega spora zelo rezerviran, da bi ne motil francoskega prizadevanja za mirno rešitev tega spora. Ko se je sv. oče dne 28. junija ob priliki proglasitve znanega abesinskega misijonarja Jakobisa za služabnika božjega prvič dotaknil abesinskega spora, se je vzdržal vsake opombe, razen, da je pozval katoliški svet, naj nevtrudljivo moli za ohranitev mira. Toda zd se, da je v naslednjih tednih dobil sv. oče informacije, ki so ga prepričale, da je vojna nevarnost mnogo bolj resna, kot je sam spočetka mislil in upal. V tem papeževem razpoloženju je nastal tudi njegov zadnji in čisto nepričakovani govor dne 27. avgusta, v katerem je izrazil svojo zaskrbljenost glede Abesinije in poudaril miroljubno poslanstvo katoliške cerkve.

V italijanskih uradnih krogih tega papeževga govora niso bili veseli. Italijanski tisk je papežev

govor objavil tudi v povsem drugi obliki, ki besede sv. očeta čisto zmotno tolmači. »Observatore Romano«, vatikanska uradno glasilo je takoj na to prinislo dobesedni govor sv. očeta in mu dodalo še jasno razlago, iz katerega sledi, da sveti oče vztraja pri svojih besedah in da ne mara dopustiti, da bi se krivo razlagale. Italijanska vlada je na to poskusila posredovati. Tudi Vatikan je stopil z italijanskimi vladnimi krogi v stik. Tako je o. Tacchi-Venturi iz D. J. večkrat govoril z zastopniki vlade in jim razložil stališče Vatikana, ki je nedvomno. Vseled tega je javnost z veliko nestrpnostjo pričakovala velikega papeževga govora, ki ga je imel preteklo nedeljo pri sprejemu bivših bojnikov iz svetovne vojne in ki je zopet jasno poudaril miroljubno poslanstvo krščanstva, ki ne uporabi vsa sredstva, da ohrani mir in pravico.

Vsa poročila, ki gredo mimo zgoraj navedenih informacij, niso točna in so tendenciozna. Dostaviti bi morda bilo potrebno še to, da namerava sv. oče za primer, da bi se ženevski pomirjalni poskusi izjalovili, izvesti svojo lastno mirovno akcijo. Kako in kdaj, o tem danes ni mogoče govoriti. Gotovo je danes samo to, da Vatikan ne bo opustil nobene možnosti, da prepreči vojno in da ohrani mir. Sv. očetu je treba zaupati in je treba zanj moliti, da bi bila njegova akcija uspešna.

Domači odmevi

„Jutrovi“ nauki

V večerašnjem »Jutru« daje nekdo, ki je veliko preskokom, da bi se podpisal in tako ovekovečil svoje ime, nauke ministru dr. Kreku, jugoslovanski radikalni zajednici in našem listu. Zal moramo ugotoviti, da tudi za njegove nasvete velja, kar so stari Grki dejali o modrih naukih, ki jih je Odisej dajal svojemu sinu Telemahu — da se jih namreč oče sam ni držal. »Jutrove« uvodničar je mnenja, da je zahteva g. ministra Kreka po širokih samoupravah, ki naj ustrezajo zahtevam in potrebam našega ljudstva, premalo konkretna, čes, da so tudi jugoslovanski pohorski nacionalisti za široko avtonomijo, glede katere da so izdelali že zdavnaj v vseh podrobnostih načrti, ki se »sigurno še nahaja v vladnih arhivih«, iz katerih naj ga gosp. minister Krek izkoplje. »Jutrov« pedagog se gotovo ni zavedal, kako zelo je s to svojo ugotovitvijo blamiral petletni režim jugoslovanskih nacionalistov, ki so svoje najboljše načrte in zamisli zapirali v — državni arhiv, tako da so sedaj drugi primorani, da široke samouprave oživotvorijo. Kaj so pomagali »jugoslovanski edinstveni naciji« v vseh podrobnostih izdelani načrti o bano- vinskih samoupravah, dejansko pa so ljudje pod režimom »Jutrovega« uvodničarja in njegovih prijateljev vzdihovali pod bičem najneusmiljenejšega centralizma, ki je uničeval zadnje ostanke avtonomije, kar jih je še uživalo slovensko ljudstvo in druga jugoslovanska ljudstva, zlasti na gospodarskem polju. S frazami o narodnem in državnem edinstvu, ki jih je »Jutrov« Odisej zopet kar cele sklade nakopil, pa se sploh ne bomo pečali, ker nam in vsem jugoslovanskim ljudstvom že zdavnaj presedajo. Naj torej »Jutrov« nacionalni in državni metafizik sam razmislija nanpre, ali je narod enak ljudstvu ali ne, ali je narod nosilec državne moči ali pa ljudstvo, ali je tri ena ali pa ena tri, ljudstvo pa, ki razmislija, kaj bo jutri neslo v usta in s čim bo živel človeka dostojno življenje, pa naj pusti pri miru s praznimi marnjami, s katerimi se imajo čes baviti samo tisti, ki so sili in nimajo drugih skrbí. Od tega, kako »Jutrov« tal- mudist formulira narodno in državno edinstvo, nimajo Jugoslavlani nič, naj so potem en narod ali trije. Če bi modri naukodavec »Jutras« to pomislil, bi se ne čudil ugotovitvi ministra dr. Mihe Kreka, da so unitaristi ubili ljudem ljubezen in smisel za državo, ampak naj bi se raje čudil temu, da so ljudje to ljubezen in smisel ohranili kljub temu, da jih »Jutrov« uvodničar že celih šestnajst let mori s svojimi razpravami o narodnem in državnem edinstvu.

Hodžerov shod

Belgrad, 13. sept. m. V nedeljo 13. septembra bo na levi obali Save shod jugoslovanske narodne stranke, za katerega je glavni odbor te stranke že vse pripravil. Na shodu bo govoril predsednik glavnega odbora te stranke dr. Hodžera. Na shodu misli ta stranka, ki se je zadnje čase postavila na čisto fašistično podlago, zahtevati politične svobodščine, kakor svobodo tiska in tajno glasovanje.

Demokrati v JRZ

Belgrad, 13. sept. m. Snači je prvočetni minister Dobrivoje Stoković obiskal predsednika kraljevske vlade dr. Stojadinovića ter je ostal z njim dalj časa v razgovoru. Govorila sta o akciji, ki se vodi med bivšimi demokratskimi

so bile izvršene iz čisto drugih razlogov, so bile izvršene v posameznih resortih in več slučajih na njih intervencijo in zahtevo ali vsaj z vednostjo in pristankom. Ker nikdar v našem notranjepolitičnem življenju da danes nihče ni imel take moči na razpolago, kakor jo je imela JNS, je zanje tudi odgovorna in odgovorna tudi za vse, kar se je zgodilo za časa njene vlade.

narodnimi poslanci, ki so se opredelili za vsotop. v JRZ. Število teh poslancev stalno raste ter se bo, kakor izgleda, večina bivših demokratskih poslancev opredelila za JRZ. Ob tej priliki je dr. Stojadinović obvestil ministra pravosodja o sklenitvi, ki jih je sprejel izvršni odbor JRZ, da se proglasijo, ki so ga člani izvršilnega odbora te stranke izdali danes na narod.

Volitve v OUZD odložene

»Dan« javlja, da je namestnik ministra za socialno politiko izdal ukrep, v smislu katerega se napovedane volitve pri okrožnih uradih za zavarovanje delavcev odložijo za nedoločen čas. Minister je mnenja, da bi volitve preveč stale, na drugi strani je tudi upošteval predlog delodajalcev, naj bi se sedanji volivni sistem izpremenil. »Dan« nadalje poroča, da je ministrski svet pooblastil ministra za socialno politiko, da pozove zbornice delavcev in delodajalcev, da same predložijo svoje kandidate za vodstva okrožnih uradov.

Belgrad, 13. sept. m. Minister brez portfelja dr. Miha Krek je v zadevi organizacije JRZ dalje časa konferiral z ministrom za gozdove in rudnike Giuro Jankovićem ter z ministrom brez portfelja dr. Sejkovo Behmenom.

Novi Sad, 13. sept. m. Novo imenovani ban donavske banovine Svetislav Panunović, ki je večeraj popoldne ob 5 prispeel na svoje novo službeno mesto, je že snoči od svojega prednika Milojka Vasovića prevzel posle. Tekom današnjega dne je novi ban Panunović sprejel na čelnike posameznih oddelkov.

Ravnatelji Stukeli se vrne

Belgrad, 13. sept. m. Dosedanji svetnik poštne- ga ravnateljstva v Skopju Jože Stukelj je v istem svojstvu prestavljen s kraljevim ukazom na pošto ravnateljstvo v Ljubljano. Ravnatelj Stukelj je bil iz Ljubljane prestavljen v Skopje pred 3 leti na zahtevo JNS.

Hmelj

ZaLEC, 13. septembra.

Položaj v hmeljski kupčiji je neizpremenjen. Za prvovrstno in v barvi brezhibno blago je povpraševanje prav živahno in tendenca prav čvrsta. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene in čvrste. Tekom današnjega dne se je prevzelo obilne količine nakupljenega blaga in računa se, da se že prodano iz prve roke nad polovico letosnjega pridelka.

ZaLEC, 13. septembra.

Pri neizpremenjenem položaju na hmeljskem trgu se je tudi danes nadaljevalo z nakupovanjem in plačevanjem po 31—36 Kš, to je 56—65 Din in čez za kg. Semterje je bila najvišja cena tudi takoj v gotovini plačana. Prav tako je v Roudnici in Ustehu položaj neizpremenjen in se nadaljuje z nadaljevanjem po 22—26 Kš, to je 41—47 Din za kg. Prodano je doslej iz prve roke samo v Roudnici nad 1700 stotov letosnjega pridelka.

Adolf Uršič umri

Belgrad, 13. sept. m. Večera jzutraj je tukaj umrl zadel od kapi Slovenec Adolf Uršič, uradnik Priv. agr. banke. Njegovi posmrtni ostanki so bili danes popoldne položeni ob veliki udeležbi tukajšnjih Slovencev k večnemu počitku. Ob odprtem grobu se je od njega poslovilo več govornikov v imenu raznih organizacij, med njimi tudi inspektor poštne- ga ministrstva dr. Rapotec. Tukašnji Slo- venei so zapeli na njegovem grobu nekaj žalostnik.

Belgrad, 13. sept. AA. Češkoslovanski poslanik na našem dvoru Vaelav Gliša je v spremstvu dosedanjega vojaškega atašeya podpolkovnika Hajena in novega vojaškega atašeya polkovnika Maljja večeraj odšel na Oplenac in se poklonil spominu pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Ban dr. Natlačen prevzel posle

Ljubljana, 13. sept.

Ze večer je glede na vest o imenovanju dr. Natlačen za bana pričakovala na ljubljanskem kolodvoru precejšnja množica prijateljev in znancev prihod novega bana dr. Natlačen. Vendar se ban dr. Natlačen ni pripeljal, kakor so mnogi pričakovali, z večerajšnjim večernim brzovlakom. Na našo vest v današnjem »Slovenec«, da je odpotoval ban dr. Natlačen zvečer z ekspresnim vlakom v Ljubljano, se je zbrala na peronu davi okrog 8 zopet množica prijateljev bana dr. Natlačen, ki so prihiteli čestitki imenovanju. Vlak je pripeljal s četrtino zamudo nekaj čez 8. Ko je izstopil ban dr. Natlačen, so ga obkolili njegovi prijatelji ter mu čestitali. Nato se je ban odpeljal v banovinskem avtomobilu v banovinsko palačo.

Ob 10 dopoldne je ban dr. Natlačen prevzel v uradnih prostorih banske uprave od bivšega bana g. dr. Dinka Puca posle bana dr. Natlačen. Jutri dopoldne se bo ob 8 zjutraj banovinsko uradništvo poslovilo od bivšega bana dr. D. Puca, ob pol 9 pa se bo predstavilo novemu banu dr. M. Natlačen.

Biseromašnik Lavtižar - častni konzistorijalni svetnik

Dne 11. sept. je daroval duhovni svetnik in župnik v Radečah g. Jožef Lavtižar biserno sv. mašo. Na izrečno prošnjo gosp. jubilarja »Slovenec« o tem jubileju ni poročal. Zamolčati pa ne moremo visokega odlikovanja, ki ga je bil ob tej priliki deležen g. jubilar. Na dan biserne maše je prejel od škofijskega ordinariata naslednji dekret: »Gospodu Jožefu Lavtižarju, župniku v Radečah. Ne glede na druge Vaše zasluge, ki ste si jih v dolgem in plodovitem duhovskem življenju pridobili, zaslužijo Vaše tepe romarske šmarnice, s katerimi ste toliko src vneli za intenzivnejše čiščenje Matere božje, da Vam dam vidno priznanje, zato Vas s tem imenujem za častnega konzistorijalnega svetnika ljubljanske škofije. Škofijski ordinariat v Ljubljani, 6. sept. 1935. Dr. Gregorij Rožman, škof.«

K visokemu odlikovanju kakor tudi k bisernemu mašniškemu jubileju g. konzistorijalnemu svetniku in našem odličnemu sodelavcu iskreno čestitam in prosimo Boga, da bi ga ohranil vedrega in zdravega do skrajnih mej človeškega življenja.

Dr. Anton Milavec, novoimenovani komisar Pokojninskega zavoda za nameštence.

Dobrova pri Ljubljani

Jutri se zaključi pobožnost, »šmarni sv. maša«. Sv. maše bodo ob 5, 6, 8, 9 in pol 11. Ob 9 ima pridigo in nato sv. mašo dr. Franc Kimovec, stolni dekan. Popoldne ob 4 pridiga (govori Alojzij Košmerlj, stolni dekan) nato darovanje za cerkev, potem procesija s sv. R. T. Med procesijo ljudsko petje. Po procesiji slovesne pete litanije M. B. in zahvalna pesem. Romarji Marija vas zadnjikrat vabi v letošnjem letu v svoje svetišče na Dobrovi!

Okrog Airike

Piše dr. Ivan Knific.

(Nadaljevanje.)

V zamorskem delu sem opazil lepo trgovino čevljev z naslovom Bata. Podobno sem v Freetownu izsledil trgovino Dvorzak. Kako daleč seže češka podjetnost!

Ni dobro, če človek sam hodi po zamorskih delih mesta. Hudega ti sicer nihče ne stori. Nekateri črnici se pozdravljajo. So pa drugi nadležni. Spremljati te hočejo. Če sem rabil angleške besede: hvala, srečno, kaj želiš, pojdi proč, nič ni zaleglo. Neki zamorec je bil posebno usiljiv. Ko se ga nikakor nisem mogel iznebiti, sem zagledal policista. Zakličem: »Policeman, bring this man away, please!« (Stražnik, spravite tega moža proč, prosim!) Policist to ališati, črna zgrabitelj in tirati proč, je bilo delo ene minute. — Tudi sicer zamorci belcu kaj neprijetnega privoščijo. Stopil sem na ulici k vodovodni pipi; po nerodnosti mi je voda brizgnila v lice. Nastal je krah kot po veej ulici in še v sosednji se je v kratkem razvedelo, kaj se mi je zgodilo.

Belci se vozijo samo v taksijih, kar je seveda drago. Sredi mesta, na glavnem trgu, pa sem videl prav lepe javne avtobuse z usnjatimi sedeži. Stopil sem v takega, ki vozi na deželo, v letovišče Jaba. Vse bi bilo v redu; bili pa so v njem sami črnici; vse oči so se uprle vame in še s trga so prišli sitnari mladiči: ponujali so mi taksi, moletovali denar itd. Stražnik jih je moral odganjati. Ob povratku se je ponavljalo isto. Otroci so etegovali roke in prosili penny (dinar). V Italiji sem svoj čas usiljive frkoline, ki so moletovali »un eido« krotiti tako-le: »Perche? (Zakaj?)« Vsak je odstopil. Isto sem poskusil v Jabi. Vprašam: »Why? (Čemu?)« Kaj napravi smrkolin? Dvigne srajko in mi pokaže — truhel, češ: Lačen sem.

V Jabi sem videl, kako lepa so afriška letovišča. Same palme in južno drevje, krašni vrtovi,

Ob 50letnici tiskarne sv. Cirila

Leto 1850. je odločilo, kakšen in žigav bo Maribor, odločilo tudi, kakšno in žigavo bo ozemlje južno Kozjaka in Mure. Ze takrat je bilo odločeno, da ostanejo tako Maribor kakor tudi vsi kraji južno označene meje slovenski. Ze takrat so bili ti kraji pridobljeni za Jugoslavijo. Vsi poznejši dogodki, kakor tudi so bili važni in odločilni, so vsi vezani na važen dogodek v letu 1850. Tega leta je prenesel Anton Martin Slomšek, škof lavantinske škofije, ki je imela svoj sedež v St. Andražu na Koroškem v Labudski dolini, v današnje obdobje prestolico, v Maribor. S tem je povzdignil Slomšek Maribor v prestolico nove slovenske škofije.

Dr. Maks Vrabec, stolni prošt in predsednik KTD v Mariboru.

fije, »tem pa je bilo tudi rešeno slovenstvo na ozemlju, ki ga je obsegala nova škofija.

Maribor je bil takrat še malo mesto, saj je preteklo komaj dobrih 10 let po otvoritvi južne železnice. Zato je bila takrat v Mariboru tudi samo ena sama mala tiskarna in ta je bila seveda nemška. Še predno je prišel Slomšek v Maribor, že je vprašal v nekem pismu, če ima Maribor sploh tiskarno, da bo v njej mogoče tiskati uradne škofijske tiskovine. Ni bilo takrat v Mariboru ne slovenske tiskarne in slovenskega glasila, ki bi v onih odločilnih letih, ko so se začeli narodnostni boji, moglo zastopati koristi Slovencev na Štajerskem. S škofom Slomškom pa se je preselilo v Maribor krščansko časopisno in knjižno delovanje, ki je moralo biti edino slovensko, saj je bil predstavnik tega delovanja Slomšek, veliki verski in narodni buditelj, neutrudljivi pisatelj slovenskih knjig.

Potreba po slovenskem glasilu je bila vedno večja in leta 1867. je ustanovil dr. Matija Prelog časopis »Slovenski gospodar«. Ta list si je nadel nalogo, da narodno, kulturno, politično in gospodarsko usmerja ljudstvo ter ga vzgaja. Vseled postritve narodnostnih bojev v tistih letih pa je bila nevarnost, da ne bi hotela nemška tiskarna Edvarda Janschitzja, v kateri se je tiskal »Slovenski gospodar«, izvrševati tiskarskih del, ki bi bile v interesu slovenstva. Tako bi bili Slovenci lahko nenkrat popolnoma nesposobni za vsak večji narodnopolitični in kulturni pokret, nesposobni bi bili za vodstvo narodnostne obrambe pred Nemci, nesposobni bi bili preporoditi ponemčene in narodno nezavedne kraje ob naši narodnostni meji na Štajerskem. Zato se je ustanovila leta 1870. v Mariboru »Narodna tiskarna F. Skaze in drugov«, ki predstavlja prve početke današnje Cirilove tiskarne. Vendar pa nista imela s tem ne še »Slovenski gospodar« in ne nova tiskarna prave zaslombe. »Gospodar« je prinesel 15. decembra 1870 poziv mariborskih narodnjakov, ki so sklenili ustanoviti slovensko tiskovno društvo, ki je bilo nato res ustanovljeno 12. aprila 1871 ter se je imenovalo »Katoliško tiskovno društvo«. To je pokazalo takoj svoj namen, ko je že 8 dni po ustanovitvi kupilo list »Slov. gospodar« za 1000 goldinarjev, s 1. julijem istega leta pa je postal »Gospodar« društvena last. Društvo pa še ni imelo lastne tiskarne in se je zato tiskal »Gospodar« sicer ne več v nemški tiskarni, ampak v Narodni tiskarni, toda lastnega doma še ni imel. Pa tudi Narodna tiskarna je kmalu nato prešla v nemške roke, ko jo je kupil tiskar Janez Leon iz Celovca. Zato je začel odbor tiskovnega društva že premišljevali, da bi se preselil »Slov. gospodar« v Ljubljano, kar pa je večina odbora na veliko korist Slovencev na Štajerskem preprečila. Ko je bilo nato ustanovljeno v Ljubljani Katoliško tiskovno društvo, je dalo to pobudo tudi Katoliškemu tiskovnemu društvu v Mariboru, da je bilo sklenjeno 3. decembra 1884,

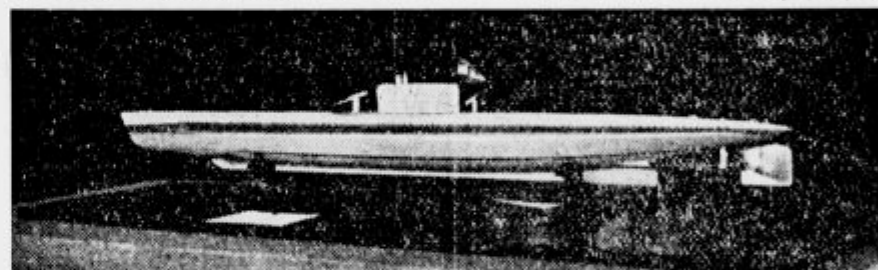
naj si preskrbi društvo koncesijo za lastno tiskarno. Mariborski mestni svet pa je prošnjo za koncesijo zavrnil, »ker vodi društvo, v katerem je poleg 10 laikov 124 duhovnikov, po lastni izjavi konservativno, v resnici pa subverzivno politiko, ki bi utegnila postati nevarna tudi državi«. Društvo se je proti taki odločitvi pritožilo na graško namestništvo, ki pa je na podlagi poročil okrajnega glavarstva v Mariboru prošnjo tudi zavrnilo in društvo se je proti temu pritožilo na ministrstvo, ki je z odlokom z dne 11. maja 1885 podelilo Katoliškemu tiskovnemu društvu v Mariboru zaproseno koncesijo. Društvo je kupilo nato v prvi polovici meseca septembra Leonovo tiskarno v Mariboru, preselilo je to tiskarno v postopje na Koroški cesti 5 ter je dalo podjetju ime prvega izmed slovenskih bratov prosvetiteljev. Tako je tudi »Slovenski gospodar« dne 24. septembra 1885 prvič izšel v tiskarni sv. Cirila.

Takrat je bil predsednik društva dr. Ivan Križanič, ki je vodil z malimi presledki društvo skoraj 25 let. Umrl je kot profesor bogoslovja, stolni kanonik in dekan, star šele 38 let v letu 1901. Pred njim je bil predsednik društva Franc Kosar, za njim pa so bili Herg, dr. Pajek in dr. Matek. Šesti — sedanjí — predsednik Katoliškega tiskovnega društva je stol. prošt dr. Maksimilijan Vrabec.

Kakor so delovali vsi predsedniki tiskovnega društva samo za napredek in procvit tiskarne sv. Cirila, tako so delovali soglasno s temi tudi vsi ravnatelji Cirilove tiskarne. Med temi zavzema gotovo najvidnejše mesto dr. Anton Jerovšek, ki je umrl 1. novembra leta 1932. Na tega velikega moža naj bi vsi, zlasti pa še štajerski Slovenci mislili samo z veliko hvaležnostjo in spoštovanjem. Bil je to mož kristalno čistega značja, neomahljive odločnosti v cerkvenih zadevah in pravičnih rečeh, praktičnega razuma, obširnih vrednih nesebičnih delavnosti, pa tudi otroške ljubezni do svoje rodne grude. Bil je moč vsestranske delavnosti, ki je dvigal tiskarno sv. Cirila vedno višje, da je danes podjetje, ki more tudi v teh težkih časih odločilno posegati v usodo življenja Slovencev na Štajerskem.

Ni mogoče na kratko opisati pomena in delovanja Cirilove tiskarne med Slovenci v severni Sloveniji. V verskem, kulturnem, prosvetnem, narodnostnem, gospodarskem oziru, povsod se poznajo sledovi delovanja Cirilove tiskarne. Zato je naslovil ob jubileju tiskarne na njo vladika lavantinske prelepe besede: »Pohvalno priznam, da je Tiskarna sv. Cirila v letu 50 let skrbno izpolnjevala svojo nalogo. Prizadevala si je služiti Bogu, katoliški Cerkvi in narodu. Z izdajanjem krščanskih časopisov in dobrih knjig je vršila veliko vzgojno in izobraževalno delo. Še vedno se trudi, da bi izpopolnila in razširila svoje delovanje za dušno zveličanje in zemeljsko blagostanje prebivalcev lavantinske škofije.«

Kdor piše zgodovino narodnostnih bojev na Štajerskem, mora omeniti tudi zgodovino Cirilove tiskarne. V borbi proti nemstvu so listi, izhajajoči v tiskarni sv. Cirila, v začetku zlasti »Slovenski gospodar« in »Süddeutsche Post«, pozneje pa »Süddeutsche Presse« poleg »Slovenskega gospodarja« ter še »Naš dom« (1901) in »Straž« (1909) s propagiranjem narodnega programa prebudili slovensko štajersko deželo. Tako je postala iz leta 1890. politično nemške dežele v 10 letih na-

Model podmornice na razstavi Jadranske straže v Ljubljani.

O profesorskem kongresu v Nišu

V dne 8. in 9. sept. je bil v Nišu letošnji redni kongres Jugoslov. prof. društva. Udeležba je bila posebno velika, okrog 500 članov, med njimi 236 delegatov; Slovencev je prišlo klub veliki oddeljenosti 14; to pa zato, ker je bil podal predsednik društva prof. Ned. Divac ostavko, ki je bila objavljena po časopisih in še posebno zato, ker je namerala belgrajska sekcija prevzeti v Nišu vodstvo društva, na kar se je že več let pripravljala.

Takoj po konstituiranju predsedstva so bili opravljeni običajni pozdravi raznih zastopnikov. Navzok je bil tudi kraljev zastopnik sodski podpolkovnik iz Niša.

Slovenci so bili častno zastopani v vseh oddelkih, in sicer v odseku za resolucije prof. dr. Savnik, za spremembo pravil prof. Bajuk, ki je osnutek tudi izdelal, v verifikacijskem pa prof. dr. Novak. V predsedstvo kongresa je bil izvoljen prof. Rupnik, tajnik ljublj. sekcije.

Ker članstvo ni bilo popolnoma informirano, bo li predsednik Ned. Divac vztrajal pri demisiji, je bil potek prvega dne zelo živahen, mestoma celo buren. Z večino glasov so bila sprejeta poročila Glavne uprave. Popoldne pa je imela občni zbor kreditna zadruga društva, ki je pokazal, da je tudi letos krasno napredovala pod vodstvom upokoj. direkt. Mirka Popoviča. Istočasno so delali vsi odseki in končali šele v poznih večernih urah svoje delo.

V ponedeljek se je nadaljevalo delo že ob osmih. Tudi sedaj se občni zbor ni mogel prav orientirati, kaj bo z novo upravo. In ko je pred. Divac odločno vztrajal pri svoji ostavki, se je disorientacija še povečala, ker je opozicija (belgr. sekcija) pripravila kandidature prof. Andjelinoviča za društ. predsednika, kateremu že več let očitajo, da ima zveze z bivšim prosvetnim in pravosodnim ministrom Kojičem.

Kmalu je bil dosežen sporazum med vsemi sekcijami razen belgrajske. Pri rešenju krize sta odločno posegli vmes ljubljanska in splitska sekcija, katerima se je posrečilo prepričati vse ostale sekcije (razen belgrajske), da je v danem trenutku najprimernejši kandidat za predsednika društva Radivoj Kulzevič, prof. II. m. gimn. v Belgradu. Pri volitvah je dobila njegova lista 151 glasov, opozicija 63, praznih listov je bilo 6, ostali delegati so bili pa že odšli.

S tem je prešlo vodstvo društva po dolgih letih zopet v roke srednjeevropskih profesorjev.

Po porazu belgr. sekcije se je večina njenih pristašev umaknila in pri popoldanskem delu so sodelovali le še 4 člani belgr. sekcije pri spremembi pravil.

To delo se je začelo ob 4 in sta bila referenta za spremembo pravil člana ljublj. sekcije prof. Bajuk in Grafenauer Franc.

Ker je moglo biti izmed lanskih resolucij le malo izvršenih, so bile v glavnem sprejete zopet

ERASMIK

TOALETNA MILA IN PREPARATI

Vaše zobe boste obvarovali z ERASMIK MILOM IN PASTO ZA ZOBE

Za ugodno brije uporabljajte ERASMIK MILO ZA BRITJE

rodna dežela. Večkrat je bila zato Cirilova tiskarna tudi nasilno napadena. Tako so leta 1905. policijski organi nasilno odstranili slovenski napis na tiskarni, po septembrskih dogodkih leta 1908. je napadla nahujskana množica poslopje tiskarne sv. Cirila, enako tudi med demonstracijami ob izbruhu svetovne vojne leta 1914. Naslednja leta je bila nato tiskarna središče akcije za majniško deklaracijo, večkrat je morala delati ponoči, ob zaprtih in zastraženih vratih, da je bila zavarovana pred nemškimi napadi.

V težkih časih pred in med vojno so se slovenski listi umikali iz Štajerskega v notranjost Slovenije, tiskarna sv. Cirila pa se je borila naprej. Okrog »Našega doma« je zbirala slovensko mladino, ki je bil tudi list, ki je začel brezobzirno

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

borbo proti Štajercjanstvu, proti Schulvereinu in Südmarki. Može, ki so delovali v podjetjih Cirilove tiskarne (dr. Jerovšek, dolgoletni urednik »Slovenskega gospodarja« in »Našega doma« dr. Anton Korošek, Franjo Zebec in drugi) so priznani delavci na področju narodne prosvete. Tiskarna si je bila vedno v svesti, da je za organizacijo prosvetnega dela treba tudi denarnih sredstev ter je zato dala ves dobiček deloma spet nazaj v podjetje, da se to razširi in izpopolni, nadalje pa za uresničitev idealov, za katere podjetje živi od leta 1885. naprej. Zato je odkritosrčno želja vseh Slovencev, ki jo izražajo ob 50 letnici jubileja tiskarne sv. Cirila, naj Bog blagoslovlja njeno prizadevanje za verski in gospodarski povzdig slovenskega ljudstva, naj s svojo milostjo podpira njene sodelavce in naj množi število njenih prijateljev.

iste v modificirani obliki. Kongres je med drugim sprejel tudi zahteve katechetov dravske banovine, da se njihov službeni položaj pravično regulira.

Med važnimi zahtevami, ki so bile sprejete, je bila tudi ona profesorjev južnih krajev po samostojni škopski sekciji; dosedaj so pripadali namreč k belgrajski. Po nekaterih težkočah je bil predlog sprejet z veliko večino.

Dosedanji predsednik Ned. Divac je bil izvoljen za svoj trud in delo v društvu za društvene častnega člana.

Na koncu kongresa je znani direktor Hadži Tašković predaval o ustanovitvi novih pedagog. institutov na univerzah. Predavanje je bilo pravi tehen del kongresa, ker je večina navzočih pazno sledila in predlagala veliko predlogov, ki jih bi morala nova uprava v teku prihodnjega leta izdelati in usmeriti na pristojna mesta. Prih. kongres bo ali v Belgradu, ali v Varaždinu.

Radi utrujenosti članov je bil izlet na Oplenac preložen in bo pozneje prišel na vrsto kot izlet v svoje profesorjev. Vendar se je del udeležencev poklonil pri povratku manom umrlega vit. kralja Zedinitelja; med njimi preds. prof. Grafenauer za seke. upravo I. dr. gimn., prof. Rupnik tajnik sekcije in zastopnik gimn. v Kranju, ter prof. Antičeva, zastopnica klas. gimn. v Mariboru. Druga skupina slov. udeležencev je pa odpotovala v Skopje in na Kosovo polje.

Na povratku iz Niša se je zglasila deputacija 5. članov ljublj. sekcije pri ministru dr. M. Kreku, ki jo je sprejel v daljši avdijenci. Predsednik sekcije mu je čestital k imenovanju za ministra in mu v dolgem referatu podrobno obrazložil številne potrebe in težave profesorjev, posebno je poudaril in osvetlil nekatere kričeče slušaje posameznih prizadetih profesorjev. G. minister je vse zadeve sprejel s posebnim zanimanjem, se o ne katerih vprašanjih še posebej podrobno informiral in obljubil vso svojo pomoč.

Metlika

Vodovodna dela napredujejo. Sedaj izkopavajo jarek za polaganje cevi mimo hiše g. Barteta proti konsumnemu društvu. Ob izlivkah pa obzidavajo stene in tla, da bo tako odgovarjalo vsem higijenskim zahtevam. Kako potreben je bil vodovod, je najbolj razvidno iz tega, da po nekaterih javnih pipah teče voda kar po par ur sku-paj, ljudje pa jo v škafih odnašajo na svoje domove.

Slana je zadnje dni padla po Gorjancih. V zgodnjih jutranjih urah je izgledalo, kakor da je v Gorjancih zapadel sneg. Škode ni napravila mnogo, ker pri nas v goratih krajih ne sejejo dosti ajde.

Ljubljanski živilski trg

Zadnje čase smo že večkrat poročali o načrtih, ki jih ima mestna občina za živilski trg. Upamo, da bo to vprašanje rešeno in ena izmed prvih nalog prihodnje občinske uprave bo, da sedanji živilski trg izbrisi z zemljevida Ljubljane. Sedanje stanje je gotovo nevarno in malenkostna popravila ali spremembe nikakor ne morejo spremeniti nemogočih razmer. Sicer so pred nekaj tedni mestni delavci posuli Vodnikov trg z debelim in ostrim peskom. Motorni valjar ga je tudi nekoliko povaljal in potlačil, vendar ne zadostno, tako da se med grobi pesek še sedaj nabirajo ravni odpadki zelenjavi, kateri se skoro ne dajo odstraniti niti z dobrimi in ostrimi metlami. Posledica je seveda kaj neprijetna, odpadki ostanejo na trgu, kjer gnijejo in tako se povečavajo slab vtis, ki ga napravi trg na gledaleca. Slično je z odpadnimi mesarskimi strojkami, ki so v popoldanskih in večernih urah kaj ugodno zatočišče in po-

čivališče za razne brezposelne, ki marsikdaj niti najmanj ne pazijo na čistoto svoje okolice. Če se drugi dan stojnice res temeljito ne očistijo, je kaj lahko mnogokrat v nevarnosti zdravje ljudi, ki prihajajo na trg po živila. Poglavitje zase je prostor za mesarskimi stojnicami, ki je pravo gnojišče različnih odpadkov. Vsi ti odpadki zlasti poleti povzročajo kaj neprijeten duh, ki daje ljubljanskemu živilskemu trgu tako dobro znano značilnost. Kljub temu, da smatramo ljubljanski živilski trg za provizorij, vendar ne bo neumestno, če se tudi za sedaj po možnosti nekoliko bolj pazi na take »malenkosti«, ki kaže središče mesta. Upamo, da se bodo našla sredstva, ki bodo omogočila spomladni rešitev tega vprašanja. Pa s tem nikakor ne želimo, da se obremenijo zopet blagajna mestne občine. Gotovo se bo našla rešitev, da se bo trg amortiziral sam po sebi, podobno kakor druge mestne naprave.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. št. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Strokovnjaki - elektrotehniki v Ljubljani

Včeraj so se pripeljali v Ljubljano zastopniki elektrotehničnih podjetij v državi na občni zbor Zveze elektrotehničnih podjetij, ki bo jutri v Zbornici za TOL Gostje, ki so prišli iz vseh krajev naše države, so se zbrali danes v Zbornici za TOL in so nato obiskali velesojem ter si ogledali druge ljubljanske zanimivosti in tehnične ustanove. Med gostili gosti omenjamo zastopnika ministra za trgovino in industrijo g. inž. Popoviča. Od upravnega odbora zveze so prišli predsednik inž. I. Jočič, podpredsednik inž. M. Petrovič in ravnatelj A. Tadič, Belgrajsko elektrarno zastopa inž. Milivoj Rakič, zagrebški inž. V. Zepić, inž. Filipović in M. Srkulj, sarajevsko M. Slepčević, subotički ravnatelj Hedin in novosadski direktor inž. Pajanačević, sremjsko dr. Milan Kostić, centralo v Bački Palanki pa inž. Unger. Od podjetij v Sloveniji zastopa banovinske elektrarne inž. Miklave, falko elektrarno inž. Kippach, ljubljansko občino pa ravnatelj inž. Stanko Sone.

Najnoviji jesenski PLAŠČI in KOSTUMI

Vas že čakajo pripravljene v damski konfekciji

PAULIN, LJUBLJANA, Kongresni trg 5

☉ Sv. maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.15, pred odhodom gorenjskega turističnega vlaka.

☉ Zadnja pot Dragotina Hribarja. V članku pod tem naslovom smo pomotoma objavili v »Vesniku« »Slovenec«, da so zapeli pevci pevskega društva »Slavec« žalostinski »Usliši nas Gospod« in pri Podvoze »Blagor mu, ki se spočije«. V istini pa je zapel obe žalostinski pevski zbor »Glasbene Matice«.

☉ Nabiralna akcija ljubljanskega Pododbora Rdečega križa. Kot uvod v »Teden Rdečega križa« bodo v nedeljo 15. t. m. od 8.30—12.30 nabirale ljubljanske dame in gospodje denarne prispevke na raznih krajih mesta. V času od 11. do 12.30 ure se bo vršil pred Narodnim domom promenačni koncert vojske godbe. — Občinstvo vjudno naprosamo, da ne odklanja prispevkov, ki bodo prišli v dobro ljubljanskim revežem v bližajoči se zimi. Naj ne bo tedaj nikogar, ki ne bi vsaj s skromnim darom prispeval k tej akciji!

☉ Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejme v službo gradbenega inženjerja. Prošnje je vložil do 5. oktobra t. l. Pogoj so na vpogled v mestnem vojaškem uradu soba št. 1.

☉ Prosvetno društvo »Tnovac« vabi vse člane in prijatelje na slavnostni občni zbor in društveni izlet, ki bo jutri v nedeljo, po sledečem sporodu: Ob 9 sv. maša za vse umrle člane društva v farni cerkvi trnovski. Po sv. maši ob 10 bo v Društvenem domu slavnostni občni zbor, združen z rednim letnim občnim zborom, pri katerem ima govor župnik F. S. Finžgar. — Popoldne se vrši društveni izlet na Žalostno goro, kjer bodo ob 3 popoldne pete litanije. Po litanijah ogled Prosvetnega doma v Presejnjih in okolice. Odpeljejo se z vlakom, ki odhaja z glavnega kol. ob 13.55

Kulturni obzornik

Knjige Slovenske Matice za l. 1935

3. Mško Kranjec: Tri novele

Knezova knjižnica XXIV. zv., str. 200

Mško Kranjec, ki je začel svojo pot v »Ognju«, se je v par letih razmahnil ter dal nekaj pomembnih romanov iz Slovenske Krajine in je danes že priznana pisateljsko ime. Odlikuje ga resnične pripovedovalni talent, ki ni v zadregi za invencije in motive, neka preprostost ter v veliki meri lirčnost, ki je zlasti v njegovih manjših črticah prišla do polne veljave. V teh novelah, ki jih je izdala letos Slovenska Matica v tradicionalni Knezovi knjižnici, skuša najti nova pota, kot jih je že nakazal v svojem letošnjem večjem romanu »Os življenja«, ki je dobil letošnjo Presernovo nagrado (10.000 Din), prvo tovrstno pri nas, ki ga pa naš list — ne vem zakaj — ni dobil v oceno.

Prvo, kar pade v oči pri branju teh treh novel, je zavestno odklanjanje vsake impresionistične lirčnosti, tiste, ki je za Kranjca tako tipična in mu je vedno tako uspela. Takih pokrajinskih slik in razpoloženi ni veliko — v njegovo škodo — in je morda vzrok, da je zemljepisni okvir teh kmečkih podob življenja manj plastičen kot bi pričakovali. Vso važnost polaga oddaj pisatelj na smisel svojih zgodb, ki hočejo resda nekaj povedati. Prva »Rezonja na svojem« prikazuje kmečkoga delavca, ki se vrne iz vojske z boljševiskimi nazori ter ukrade ob prevratnem razbijanju židovskih trgovin svojemu gospodarju-židu denar, ki bi ga sicer moral čuvati. S tem »se je začela

njegova sreča: s pomočjo agrarne razdelitve ter ukradenega denarja obdela svoj svet ter si postavi svojo hišo, vzredi otroke, ki se pomože oz. grede v samostan. Vse življenje pa čaka v nekakem strahu, da mu bo ukraden denar v prekletstvo; to je tisto kmečko prepričanje, da se vsak greh masčuje. Nasprotno pa vidi, da mu je prav ta denar v blagoslov, ter »ne klone, čeprav stoji na slabih tleh«, umira celo s prepričanjem, da je postavil dom na »trdna tla«. — Toda to prepričanje je le pisateljeva misel. Rezonja, katerega duševna razpoloženja in razmišljanja so glavna vsebina novele — druge osebe so le slaboten odblesek brez lastne fiziognomije — sam v sebi to misel podira: vse v njem se upira. Toda, ker se nič strahnega ne zgodi, zmaga misel. »In zemlja in misel je vse, drugo so le neumnosti.« — Druga novela »Beg s kmetov« opisuje bedno življenje Lize, ki jo zapusti mati ter je z dvema nezakonskima otrokoma primorana dati se prve mu, ki jo hoče, da se preživi. Iskala je vhod v življenje, ni si pa mogla izbirati, kakšno. Tako je prišel k njej Kramar, in skupaj sta vodila gostilno in življenje in dobila še enega otroka. Živela sta v divjem zakonu, ker se poročiti nista mogla — on je bil ločen — pa tudi sicer: »tisto cerkevno je le nekaj mrtvega«. V tem pride prava žena in Liza odzvamne moža. Liza z otroki beži v mesto. Tam si dobi druge ljubimce ter živi sebe in rod bino, kakor more. Končno pusti svoje otroke Martinu Žaligu, vaškemu pastirju, ki se ne more pravičiti mestu, gre v življenje — za plačilo v neko kavarno, ter pride končno po otroke. Izgleda, da se vsem dobro godi. Življenje je izravnavalo vse, kajti »v življenju se vedno vse lepo poravnava«. — Tretja povest je zgodba »Martina Žaliga na kmetih«. Pride z največjim hrepenenjem v svojo rojstno hišo, pa ga ničče več ne pozna. Toda s svojo kmečko filozofijo si pridobi pravico goetovati pri sorodnikih in je priča drame v hiši. Gospodinja je bolna in gospodar ljubimke z

Mariborske vesti:

Delavske plače v Mariboru

Maribor, 13. septembra.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je izdal zanimivo poročilo o stanju delavskih mezd v Mariboru in okolici. Poročilo temelji na statistiki OUZD, ki ni glede mezd čisto točna. Tako se ne nanaša na vaje, ki so vsi brez razlike umeščeni v prvi razred zaslužka, potem na zaslužke železničarjev, poljedelskih delavcev in deloma trgovskih nameščenec, ki pri OUZD niso zavarovani, točno se ne dajo izračunati tudi zaslužki služničarji, ki je v Mariboru veva izvršena v IV. mezdni razred, poleg tega pa se mora upoštevati, da je zavarovana mezza povprečno za 20 odst. manjša od faktičnih zaslužkov zaradi napačnega prijavljanja. Statistika faktičnih mezd je faktično neizvedljiva, ker bi zahtevala ogromne denarne žrtve. Kljub tem nedostatom pa je edino poročilo OUZD primerna osnova za določitev povprečne mezdne lestvice z ozirom na posamezne vrste obratov. Najvišjo povprečno dnev-

no mezdo izkazuje grafična industrija s 44.07 (v oklepajih mezza za ženske — 30.96), centrale za proizvod sile 41.05 (34), denarni in zavarovalni zavodi 35.— (22.56), gradnja prevoznih sredstev 34.61; kemična industrija 34.57 (26.30); industrija kož in gumij 33.25 (22.27); gledališče itd. 33.15 (25.80); kovinska industrija 32.78 (22.33); tekstilna industrija 31.83 (27.67); industrija za predelavo lesa 31.42 (23.11); trgovina 30.12 (21.69); občinski obrati 31.10 (31.31); zasebna prometna podjetja 29.23 (11.60); industrija hranil in pijač 29.19 (18.47); gradnje nad zemljo 28.83 (12.67); oblačilna industrija 28.40 (20.56); gozdno-žagarska industrija 27.67 (15.40); predelovanje kož 25.14 (22.09); gostilne, kavarne, krčme 24.60 (18.76); higiena 24.48 (23.23); poljedelstvo 24.35 (16.33); industrija kamenja in zemlje 24.34 (16.25); gradnja železnic 24.26; javni promet 23.79 (16.75); industrija papirja 23.67 (16.88); hišna služničar 23.35 (11.48); industrija tobaka 20.— (18.40).

Arheologi v Mariboru

Maribor, 13. septembra.

Sinoči okoli 7 so se pripeljali na dveh avtobusih arheologi iz Puja v Maribor. Avtobuse jim jim je dala na razpolago mariborska mestna občina. Gostje so se nastanili v hotelih »Orel« in »Meran«. Okoli 8 zvečer je bila skupna večerja v Grajski kleti. Tam jih je pozdravil v imenu mestne občine mariborski podžupan g. Golouh v slovenskem in nemškem jeziku. Zahvalil se mu je ravnatelj rimsko-germanske komisije nemškega arheološkega instituta dr. Gerhard Bersou. Arheologi so prispeli v Maribor pod vodstvom univerzitetnega prof. dr. Sarie in ravnatelja banskega arhiva prof. Baša ter banovinskega konservatorja dr. Steleta. Pozdravnega večera so se udeležili tudi nekateri mariborski odličniki, med njimi ravnatelj dr. Tominešek, g. Minarich in dr. Travnar. Danes ob 8 zj. so napravili arheologi izlet na Pohorje in v Hoče. V Poštelu so si ogledali staro gradišče, v Komposi stare grobove, v Hočah pa so si ogledali mitrejo in staro kriptu v župni cerkvi. Popoldne so obiskali mariborski muzej, kjer jih je pozdravil ravnatelj muzeja in zgodovinskega društva prof. dr. Kovacik, ki jih je skupno s prof. Bašem vodil po muzeju. Zatem so se podali na Kalvarijo v grobišče, ki ga je prof. Baš pred dvema letoma odkril. Jutri se bodo arheologi napotili v Št. Ilj, odkoder bodo nekateri odšli nazaj v domovino, drugi se pa udeležijo ekskurzije v Južno Srbijo, da se odzovejo povabilu kneza-namestnika Pavla. Ta ekskurzija bo trajala do 20. septembra.

☉ Občinska seja odpovedana. Za 19. t. m. napovedano sejo občinskega sveta je g. župan dr. Lipold iz neznanega razloga odpovedal. V Mariboru je povzročilo to zanimive komentarje.

☉ Mestni načelnik dr. Lipold odstopi? Po mestu so se razširile vesti, da namerava mestni načelnik dr. Franjo Lipold v najkrajšem času odstopiti. Nismo se mogli uveriti, v koliko bi te vesti odgovarjale in beležimo to le kot kronist.

☉ Novomastniško posvečenje bo prejel jutri v nedeljo ob pol 6 zjutraj v Alojzijevo cerkvi g. Ivan Žličar iz Št. Jurija ob j. z. ki radi vojašine ni mogel biti posvečen junija skupno z drugimi novomastniki.

☉ Blagoslovitev temeljnega kamna za novo šolsko poslopje bo jutri v nedeljo ob 11 ob Magdalenski ulici na stavbišču.

☉ Slava rezervnih častnikov. Mariborski podobor UROI praznuje jutri v nedeljo svojo slavo. V spomin na padle tovariše se bo vršilo ob pol 11 popoldne na trgu Svobode žalno bogoslužje. V slučaju slabega vremena se slovesnost vrši na uniojski verandi.

☉ Paralelka na trgovski akademiji. Ministrstvo trgovine in industrije je odredilo otvoritev paralelke za I. razred. Ravnatelstvo poziva vse one učence in učence, ki so bili pri sprejemu v I. razred odklonjeni, da se javijo pri ravnatelstvu najkasneje do torka, dne 17. septembra.

☉ Službe božje na planinah. Planince opozarjamo, da bo v nedeljo poleg Urške gore služba božja tudi na Krenžarjevem vrhu na Pohorju pri novi, lani otvorenji postojanki, kjer ima mislinska podružnica SPD svojo slavnost.

☉ Zetev smrti. Visoko starost 83 let je doživela zasebnica Marija Žuraj, ki je včeraj umrla v Linhartovi 15. — V bolnišnici je umrl kotlar drž. žel. Franc Zagoda, star 68 let. — Naj počivata v miru!

☉ Glavo razbil s kamnom. Na cesti pri dupleškem mostu je metal Franc Toplak ka-

menje v delavca Antona Glavica. Ta je Toplaka pričakal na mostu ter ga obklat z nožem v hrbet. Toplak se je na drugi strani mostu skril v zasled ter znova napadel Glavica s kamenjem. Zadel ga je v čelo in mu prebil lobanjo.

☉ 60 gramofonskih plošč je ukradel neznan vlomilec gostilničarju Klemenščaku na Pekerski cesti v Studencih.

☉ 150.000 Din nabral za knjigo o pokojnem kralju. V zaporih okrožnega sodišča v Celju imajo nekega Petra Banka iz Mostarja. Sodišče se je obrnilo na mariborsko policijo za nekatere ugotovitve. Bank je namreč nabiral denar po celi državi za izdajo knjige o blagopokojnem kralju Aleksandru, ki pa najbrže ne bi nikoli zagledala belega dne. Zbral je na ta način nad 150.000 Din, kar je razvidno iz potrdil, ki jih je imel pri sebi. Predstavljal se je svojim žrtvam tudi kot Vladimir Marković in Nikolič. Zbral je tudi v Mariboru ter dobil znatne prispevke pri tukajšnjih tekstilnih industrijih.

☉ Izlet na Vinogoro. Mariborska katol. društva priredijo v nedeljo, 22. t. m. celodnevni izlet na znano božjo pot na Vinogori in v Rogaško Slatino. Odhod bo ob 5 zjutraj izpred frančiškanskega samostana. Peljali se bomo z mestnim avtobusom. Ker pa je že en avtobus zaseden, naj vsi, ki se žele izleta udeležiti, prijavijo do 18. t. m. pri samostanskem vratarju, ali pa v upravi »Slovenca«, da bo tudi drugi avtobus poln. Vožnja tja in nazaj 35 Din, polovico je treba plačati naprej.

Celje

☉ Položaj v Cinkarni. V četrtek popoldne so se vršila v Cinkarni ponovna pogajanja med zastopniki delavstva in tovarne, pri katerih sta bila navzoča tudi zastopnik rudarske glavarstva g. ing. Kubias in zastopnik Delavske zbornice g. Kopač. Ravnatelj Cinkarne g. Lazarevič je pri pogajanjih izjavil, da želi, da bi se spor med podjetjem in delavstvom rešil povoljno in da je sam tudi za pravično rešitev spora ter za ugoditev zahtevam delavstva, v kolikor so zahteve res upravičene. Izjavil je pa, da sam ne more odločiti, temveč naj se počaka na sejo upravnega sveta, ki bo v soboto, to je danes popoldne. Prosil je tudi delavstvo, naj do končne odločitve upravnega sveta nadaljuje z delom, kar se je res zgodilo. Zaradi tega sklepa je delavstvo včeraj ob 4 zjutraj res šlo začasno zopet na delo, dokler se položaj ne razčisti. Delavstvo vztraja pri svojih zahtevah.

☉ Članom Katoliškega prosvetnega društva in Gledališke družine. Po več kakor dveletnem neprostočelnem odmoru pričnemo zopet s prosvetnim delom. Da si začetno jasne smernice za delo v tekoči zimski sezoni, je neobhodno potrebno, da se vsi bivši pa tudi novi člani sigurno udeležijo dveh važnih občnih zborov, ki bosta danes in jutri. — Drevo ob 8 zvečer v garderobi Ljudske posojilnice občni zbor Gledališke družine, jutri, v nedeljo pa ob pol 9 zjutraj v Domu občni zbor Katoliškega prosvetnega društva.

☉ Sahovski klub v Gaberju je priredil dne 9. t. m. problemski reševalni turnir v čast domačega probl. komponista g. dr. Antona Schwaba. Razpisano nagrado, knjižico »Schachregeln des Welt-schachbundes« si je priboril g. Janežič Stefan. Izid simulanke g. Csörgö proti svojim članom 25. avgusta je bil 5 in pol proti 5 in pol. Društveni turnir, katerega se udeležuje 22 igralcev, se je pričel 15. avgusta in bo trajal do 31. oktobra.

☉ Pevsko društvo »Ojka« priredi jutri, v nedeljo 15. t. m. izlet na goro Oljko. Zbirališče pred Narodnim domom ob 7.

njeno sestro ter upa, da mu žena vsak čas umre. Žena ve za njegovo razmerje ter si želi živeti, da prepreči načrt. V tem svakinja zanosi, žena pa odpravlja: treba se je rešiti skandala. Odločilo se za splan, ki ga izvrše v božičnih dneh. Vsi mislijo, da bo smrt kazen božja. »Če je kdo nad nami, tedaj nas bo udaril.« Toda že zopet se izkaže, »da se daleč v bodočnosti vse poravnava in je vse dobro, naravno, razumljivo in nujno.« Lepo jo »izvozijo«. Svakinja gre v mesto v službo — in vse je v največjem redu, le starac Žaliga misli na smrt, na onostranstvo, ki so »mu ga vbijali v mladosti, končno pa le ve, da se je »le nekdo hotel ponorečevati z nami in ni pomislil, kako uboga revna stvar smo ljudje«. Vse je neumnost, toda kljub temu je živeti — lepo. V lepi majski noči umre.

Tako sem opisal vsebino Kranjčevih novel, vsebinski smisel njegovih zgodb, med katere so pomešani še razni idejni drobci, govoreči o življenju, ki teče daleč od vseh zakonov, še nadalje od cerkvenih, prepričanje da »dokler bodo grofje, popje in židi, se ne bo dalo živeti kot človek« itd. Vse gledanje je skrajno razdrobljeno, vsa podoba sveta je zrahljana, »tu imate boga, tu zakon, tam življenje, tu ženske, tam moške, otroke, denar, zemljo, sploh vse, vse to zase«... V teh novelah ni več totalitnega gledanja na življenje kot celoto, kot kosmos s svojo usodnostjo, vse se zgublja v plitvini, v materializmu. Človeka se loteva obup, ko ne vidi smisla življenja, ki ga ni. Vse je relativno, nič ni večnega, nič duhovnega, nikakega etosa več, vse samo slučajnost, »neumnost, brezpomembnost«. Čudim se, da ima Kranjec kljub takemu pesimizmu, ki ga izpovedujejo njegove osebe, vendar le v bistvu optimističen pogled na svet: vse bo dobro, vse se bo poravnalo, življenje bo teklo naprej, samo ti živi brez misli, bo že kako. To je filozofija, kot jo izražajo Poljanci: »Bo že tok, da bo kok, če zmeri je b'lo kok«. Ta etični nihilizem do-

zdej se ni bil nikjer izražen s tako silo kot v teh novelah. Mnenja sem, da ljudje s takim nazorom ne morejo biti predmet veliki in globoki umetnosti; saj ni mogočega nikak tragičnega, nikak duhovni polet. Vse ostaja na površini življenja, na tisti, kot gledamo zgodbe z najnavadnejšimi prazničnimi očmi, ko so vsa dejstva enako pomembna, ni velikih in malih stvari, vse je samo tok življenja. To je površni naturalizem, da, je materializem, ki še nikdar ni dal velike umetnosti.

Kranjcu-umetniku moramo priznati, da ima nenavaden narativni talent: pripoveduje živahno, zanimivo, tudi plastično. Zlasti tretja novela je podana v polnih barvah, nazornih opisih ter psiholoških potankostih. Tej bi prisodil prvenstvo, ne samo v tej knjigi, morda tudi med drugimi Kranjčevimi novelami. V prvi noveli se mi ne zdi psihološko dobro utemeljeno ljubimkanje Rezonije žene, ter se mi tudi sicer zdi premalo poudarjena v tistem, kar je Kranjec hotel, to je v ljubezni do zemlje, ki nima nikjer — komaj pozneje pri Žaligu — malo bolj močnih potez. Tudi druga novela se mi zdi bolj osnutek za večjo povest, kajti za črtico je v njej preveč dogajanja, pa premalo psihološko podanega. Trdim, da se Kranjec v teh novelah ni obdržal na tisti višini, kot ga poznamo iz prejšnjih povesti, dasi dela vtis, da bi mogel tudi v tem avojem žanru dati novele Maupassantovega duha in načina. Kajti Kranjčevi kmetje so še najbolj podobni Maupassantovim in so zelo pomoščanjeni: odpre nam pogled v kmečko hišo, pa vidimo francooske seksualni trikot, meščanski npravi nihilizem ter religiozni materializem, o čemer imam mnenje da se ni last našega, niti prekmurskega kmeta, ter so zgodbe le projekcija Kranjčeve tendence. Na vsak način pa se mora Kranjčeva gledanje na umetnost in človeka poglobiti, kajti nevarnost obstoja, da zaide še globlje v samo pripovedovanje, namesto da bi tudi umetniško tvorno oblikoval.

td.

Banovinski uslužbenci in znižana voznina na železnicah

Banovinski uslužbenci vse države se že od ustanovitve banovin bore za dosego znižane voznine na železnicah in ladjah v državni eksploataciji, kot jo imajo državni uslužbenci. Nešteto peticij je bilo vloženo na odločilnih mestih, intervenirali so in še intervenirajo ministri in poslanci, prošnje stanovskih društev banovinskih uslužbencev skoroda vseh banovin podpirajo bani z uradnimi predlogi itd., toda brezuspešno. Po § 31. in 32. zakona o banski upravi so pravice in dolžnosti banovinskih uslužbencev enake onim državnih uslužbencev. Za banovinske in državne uslužbence veljajo v pogledu disciplinske odgovornosti določila VIII. poglavja zakona o notranji upravi brez oziroma, da-li so postavljeni v breme državnega ali banovinskega proračuna. Po § 23. zakona o banski upravi in čl. 99. zakona o notranji upravi se tudi ocenjujejo banovinski uslužbenci po predpisih, ki veljajo za državne uslužbence. Po § 33. zakona o banski upravi ne morejo obstajati za posle banovinskega področja ločeni uradi. Vsi posli banovinskega področja se izvršujejo skupno z državnim in banovinskim osebjem. Po pravilniku o službenih razmerjih banovinskih uslužbencev, ki je bil izdan na osnovi § 31. zakona o banski upravi in odobren od ministrstva, veljajo za banovinske uslužbence v vsakem oziru določbe zakona o uradnikih z vsemi uredbami in pravilniki poedinih resorov brez katerikoli blagodatij za banovinske uslužbence. Funkcija banovinskega uslužbenca se prav v ničemer ne razlikuje od funkcije državnega uslužbenca odnosa čina in položaja. Banovinski uslužbenci so torej tako rekoč postavljeni po zakonu o uradnikih in izvršujejo iste posle kakor njihovi tovariši, nameščeni v breme državnega proračuna. Kljub temu pa banovinski uslužbenci nimajo pravice do znižane voznine, ki bi jim ob pravilni interpretaciji zakona o banski upravi ter pravilnika o službenem razmerju banovinskih uslužbencev po vsaj pravici pripadala. Nerazumljivo je, kako se jim more ta pravica tako dolgo odrekati.

Za podelitev polovične voznine na železnicah ne govore samo jasni predpisi zakona o

banski upravi in pravilnika o službenem razmerju banovinskih uslužbencev, ampak tudi drugi razlogi gospodarskega značaja. V banovinski službi prevladuje namreč strokovno osebje, ki vrši posle zunaj svojega stalnega službenega mesta. Mišljeni so tukaj gradbeni, kmetijski in finančni uslužbenci. Ti morajo po bistvu svoje službe potovati. Ker nimajo pravice do znižane voznine na državnih železnicah, jim je treba priznati in izplačevati za povračilo potnih stroškov celotne vozne cene pripadajočih jim železniških razredov in to neglede na dejstvo, ali potujejo na račun države ali banovine. S takimi izdatki se občutno obremenjuje banovinski proračun. Pri znanju znižane voznine banovinskim uslužbencem na železnicah in ladjah v državni eksploataciji zahteva le kratko dopolnitev § 3. sedaj veljavnega pravilnika o brezplačni in znižani vožnji na železnicah in ladjah v državni eksploataciji. Enako ugodnost imajo tudi duhovniki vseh priznanih veroizpovedi ter uslužbenci Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, odnosno Okrožnih uradov za zavarovanje delavcev ter njihovih ekspozitur. Ako imajo ti uslužbenci pravico do znižane voznine na državnih železnicah, je z vidika, da so uslužbenci Okrožnega urada za zavarovanje delavcev uslužbenci samouprave v polnem pomenu besede, povsem nerazumljivo, kako se more odrekati enaka ugodnost banovinskim uslužbencem. Banovinski uslužbenci so tako tesno povezani z delom državne službe, da imajo v pogledu službovanja iste dolžnosti, kakor državni uslužbenci, da nimajo ločenih uradov in da službujejo v sklopu upravnih oblasti evotirnega upravnega sistema tako, da jih veljavni predpisi ločijo od državnih uslužbencev z edino pravno razliko, da so državni uslužbenci postavljeni v breme državnega proračuna, banovinski pa v breme banovinskega proračuna.

Banovinski uslužbenci upajo in pričakujejo, da bo sedanja vlada rešila to perečo vprašanje in naklonila banovinskim uslužbencem znižano vožnjo na železnicah in ladjah v državni eksploataciji, katere ugodnost jim po polnem pravu pripada.

Ljudski tabori v Prekiji in Slov. goricah

V nedeljo, dne 15. t. m. priredila okrajna odhoda JRZ v Ljutomeru in v Mariboru dva velika ljudska tabora, na katerih govoril minister dr. Miha Krek. Prvi tabor se vrši v Križevcih pri Ljutomeru v Slomškovem domu po rani maši. Poleg glavnega govornika govorila še dr. Leskovar in Marko Kranjc iz Maribora. Drugi tabor se vrši pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Tu bo govoril poleg ministra dr. Kreka še Franjo Zebot.

Kamila krema očisti kožo mo-
zolja, lišajev, vnetij t. d. in jo ohrani čisto in svežo. V lekarnah, drogerijah, parfumerijah in trgovinah. Glavna zaloga za Ljubljano „Venus“ pred pošto.

Arheologi v Sloveniji

V deželi Latobikov.

V ponedeljek zjutraj je arheološka ekspedizija zapustila Zagreb in se odpeljala v Slovenijo. Na programu so bila stanovališča, utrdbe in druga najdišča na ozemlju Latobikov. Iz Brežic je ekspedizija krenila naprej v Drnovo, nekdanji Neviodunum, med potom pa si je ogledala grad Attenusov v Brežicah. V Drnovem sta razlagala gostom najdišče prof. R. Saria in R. Ložar, razvila se je pa živahna debata. Med potom iz Drnovega v Veliko Malence pri Brežicah so si gostje pod vodstvom konservatorja Steleta ogledali kostanjeviški grad in cerkev ter lepe zgodnje gotične portale v Kostanjevici, ki pripadajo istemu času kot cerkev v Gradu. Ti spomeniki so izzvali pri tujcih splošno občudovanje in je zlasti cerkev v Gradu pritegnila nase pozornost vseh. Nato je skupina odšla k rimskemu vodovodu na Izviru pri Cerkljah, odtod pa na Kastel Velike Malence. Kastel je izkopaval prof. Saria in datira iz poznoantičnega časa. Za to priložilo so bila izkopana, odnosno odkrita zapadna vrata, ki so zares lep spomenik. Po uvodnih pojasnilih prof. Saria so poprijeli za besedo Bersu, Kahrstedt, Egger, Kolthe in drugi, vendar je mrak prekinil debato. Treba se je bilo vrniti v Brežice, kjer so po večerji razgovor nadaljevali Egger, Bersu, Alföldy in drugi. Ker ima Kastel silno važno vlogo v sistemu zapor na našem ozemlju, je ponovno prišlo na program vprašanje pomena in časa nastanka teh utrd. Iz razgovora je bilo razvidno, da današnje naše znanje o teh napravah ne zadostja za teorije, kakršne so bile že objavljene in ki jim manjka mnogokake podlage. Posebno dalekosežna je bila v okviru debate domneva H. Zeissa, da stoji zaporne naprave na Krasu in Dolinskem v nekaki zvezi z enakimi stvarmi v Kranju, ki je njegov inventar tudi prejel mestoma zelo drugačno interpretacijo, nego smo je bili doslej vajeni. Stele je nato naprosil goste za njih mnenje glede konvenciranja zapadnih vrat. Skoraj soglasno so bili vsi zato, da se v interesu nepoškodovanosti vrata zopet zasujejo. Debatu v Brežicah je prisostvoval tudi sreski načelnik g. Poklukar in župan mesta Brežice, dr. Jesenko.

V leti okvir je spadal obisk Vranjega nad Sevnico. Ta dan je bil pač eden najlepših in brez dvoma si bo vsakdo zapomnil potovanje z lojtrskim vozom po kameniti cesti iz Sevnice do Vranjega, ter nato strmi vzpon na vrh. Skupino sta tu vodila kaplan g. Lesjak in zdravnik dr. Mušič. Utrdbe na hribu nad Vranjem so pobudile nad vse živahno debato, ki jo je vodil prof. Saria. Naprava, ki po mnenju večine izvira iz časa 400 l. po Kr., pa to tudi res zasluži. V gostilni Kragelj so se na povratku gostje ponovno lahko prepričali o zares brezprimerni gostoljubnosti naše dežele. Občina Sevnica je priredila na verandi gostilne izredno bogato založeno zakusko, tekom katere je arheologe pozdravil podžupan g. Jakli, zahvalil na se mu je za gostoprimstvo g. Bersu. Nato je ekspedizija preko Rimskih Toplic, kjer ji je šef zdravilišča, dr. Uhlisch, dovolil brezplačne termalne kopelji, po ogledu napisov krealla v Celje.

Knjič — žima

Glej oglaš!

Zdravilišče Dobrna

Glavna sezona, ki je bila v letošnjem letu izredno dobro obiskana, je za nami in jesenska sezona je pri najlepšem vremenu v polnem razvoju. Število gostov v letošnji sezoni, ki bo presegalo dosedajni obisk za približno 400 gostov, nam priča, kako priljubljena je postala Dobrna in kako visoko se cenj tukajšnja zdravilna termalna voda. K sreči je bil novi hotel s 64 novimi, z vsem modernim komfortom opremljenimi sobami in novo kopališče s 6 kabinami pravčasno, t. j. s 1. julijem pripravljeno za sprejem gostov, ker bi drugače veliko število prijavljenih in že došlih gostov moralo oditi v druga zdravilišča. Sicer se je to kljub temu dogajalo, ker je še vedno primanjkovalo stanovanj, vendar ne v večjem obsegu. Gostje so se težko, a v vsakem oziru zadovoljni, poslavljali od nas, kar nam bo gotovo služilo v dobro reklamo. Uprava zdravilišča se je v resnici potrudila, da ustreže po možnosti vsaki želji gostov. Vseled novih naprav je bil ves obrat zdravilišča že mnogo olajšan, vendar pa obstojajo še mnoge pomanjkljivosti, katere bo treba odpraviti.

Gostje zdravilišča so bili v tekoči sezoni tudi prijetno iznenadeni s simfoničnimi koncerti združenih orkestrrov obeh banovinskih zdravilišč Rogška Slatina in Dobrna, ki so jim vsakih 14 dni pripravili izreden muzikalen užitek. Tudi zdraviliški orkester sam je bil na višku svoje naloge.

Kalendar

Cetrtek, 14. septembra. Povišanje sv. Križa.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Marija Kaučič, soproga trgovca in hišna posestnica. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

— Enoletni trgovski tečaj na Kongresnem trgu 2-II (Trgovski učni zavod) vpisuje še samo do sobote, 14. t. m. — Vsa pojasnila in prospekti brezplačno.

— »Slovenčeva« ekspozitura na Velesojmu, v neposredni bližini glavnega vhoda, sprejema vsa naročila, tičočja se »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, narodno oglese itd. ter daje vsa tozadevna pojasnila.

— Aljažev klub obvešča prijatelje gora, da bo v nedeljo 15. t. m. sv. maša na Kravcu ob 9 in na Planini pod Sotelom tudi ob 9. S tem dnem zaključijo Aljažev klub službe božje na planinskih postojankah. V izrednih slučajih, ako se oglasi večja družba, bo skušal Aljažev klub po možnosti ustreči, ako se pravčasno javi na Aljažev klub, Miklošičeva cesta 7, Ljubljana.

Volitve esen —————> Lutz

Cenik: Tovarna Lutz-peči. Ljubljana — Šiška

— Ameriški izletniki se poslavljajo. Kakor smo bili obveščeni se povrne 15. t. m. potom Francoske linije, ki ima zastopstvo v Ljubljani, Masarykova cesta 14, letošnja največja skupina ameriških Slovencev, pod osebnim vodstvom gosp. Leo Zakrjaška, zastopnika v New Yorku, ki je letošnje poletje pripeljal v domovino naše rojake in sicer na francoskem brzoparniku »Champlaine«. 28 ameriških izletnikov odpotuje iz Ljubljane v nedeljo, 15. t. m., da si ogledajo Pariz, ter se bodo 18. sept. vkrcali v pristanišču Le Havre na najnovejši francoski ekspres-parnik »Normandie«, nositelj sinjega traku Atlantika, ker je tudi naše Slovence zapeljala misel preživeti 4 nepozabne dni na tem bajnem pomorskem orjaku. Med njimi se vrača tudi g. župnik iz Chicaga p. Aleksander Uranker ter dva novomašnika g. P. Bogolin in P. Marinshek. Vsem srečno pot!

— Naši brusni kamni najboljši. Na letošnji velesojmski razstavi v Ljubljani je prvič razstavila trdka Plevčak, Bauman in Rojs iz Dobove v občini Rogatec brusne kamne, ki so po kvaliteti najboljši v državi. Zanimivo je, da je brusni kamen, iz katerega se dalajo brusni najrazličnejši oblik, izredno dobre kvalitete in da se je kamen

že pred leti v velikih količinah izvažal v sosedne države. Tako je bil izvoz v Avstrijo, Italijo, Češko, Madjarsko, Poljsko, Rumunijo in Turčijo znaten, ker v vseh teh državah ni bilo niti enega znanega kamnoloma, ki bi imel tako dober poščeneec za brusne kamne. Na žalost pa so nesolidni podjetniki, ki so skušali izvažati v inozemstvo tudi slabše blago, diskreditirali našo obrt, kakor že v mnogih slučajih, tako da so naročila ponehala. Pred kratkim so odkrili v Doboveu še boljši kamen, ki ima izredno brusilno moč, pri tem pa je zelo fin in drobnozrnat. Zeleti bi bilo, da se ta obrt zopet razvije kakor nekdanj, saj bo s tem tudi prišla cela vas kamenarjev, ki žive pri Sv. Roku ob Soli in ki so sedaj v velikih stiskah, do kruha.

Dobro jutro —————> Lutz

Cenik: Tovarna Lutz-peči. Ljubljana — Šiška

— IV. mednarodni kongres Kristusa Kralja v Salzburgu bo od 24. do 27. okt. 1935. Na kongresu bodo sodelovali avstrijski in evropski kulturni delavci, ki se udeležujejo na prosvetnem polju in na polju Katoliške akcije. Kongres ima zelo aktualna temata. Spored zborovanj je sledeč: Otvoritev v četrtek, 24. okt. ob 10 dopoldne, zboruje Katoliška akcija: Kako izkoristiti kongres Kristusa Kralja za K.A. dr. P. Peter Schmitz S.V.D. Ob 16 v dvorani sv. Petra Pregled kongresov Kristusa Kralja, prelat J. Friedl in konz. svet. Janez Kalan, Duhovni in verski položaj v sedanosti, P. G. Bichlmair S. J., ob 19 v stolnici evharistična tridnevica, prvi govor, kanonik dr. F. Mack, ob 20 dvorana sv. Petra, pozdravni večer, nagovor knezoškofa dr. S. Waitz, v petek 25. okt. ob 6.30 v kolegijijski cerkvi korna maša z nagovorom škofa dr. A. Scheiwilerja, ob 9 Aula academica: a) zopetno pokristjanjenje modernega človeka, rektor P. A. Gemelli, O.F.M., b) zopetno pokristjanjenje družine, ga Oda Schneider, c) zopetno pokristjanjenje ljudskega in narodnega življa škof dr. A. Scheiwiler, ob 15: duhovnik in laik pri skupnem dušno-pastirskem delu, msgr. F. Gessel in dr. M. Metzger, ob 19: v stolnici ob priliki evharistične tridnevnice, govori dr. F. Mack, ob 24 v stolnici pontifikalna maša škofa dr. J. Filzerja, v soboto, 26. okt. ob 6.30 sv. maša z nagovorom prelata J. Friedla, ob 9 Aula academica: a) Način kako rešiti one ljudske plasti, ki so v nevarnosti bodisi, da jih zajame komunizem ali brezbožno gibanje v luci najnovejše španske zgodovine, P. Beeher S. J. b) Namen in uspeh katoliškega delavskega mladinskega gibanja v Belgiji, P. Arendt S. J. c) Socialno karitativni apostolat Sv. Cotelenga in Don Bosco, P. A. Caviglia, ob 15 apostolat v rdeči četrti francoskega velembesta P. Le Roy S. J., koreferat: Apostolat na Dunaju, msgr. dr. J. Gorbach, Nevarnost novega poganstva in kako to nevarnost premagati, P. Jahn O.F.M., ob 19: evharistična tridnevica, tretji govor, dr. F. Mack, nato evharistična rimska procesija. V nedeljo 27. okt. skupno obhajilo v vseh cerkvah, ob 9.30 slavnostni govor kardinala knezoškofa dr. T. Inltzerja, pontifikalna maša daruje knezoškof dr. S. Waitz, ob 15 a) slavnostni nastop katoliške mladine, b) slavnostni govor knezoškofa dr. S. Waitza, c) evharistični blagoslov. Podrobnejše informacije o obisku in bivanju v Salzburgu se dobijo v tajništvo Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 7. Brez dvoma so temata in razprave tako aktualne, da bo marsikdo obiskal ta kongres, ki se vrši v naši bližini.

Kapital v zimi —————> Lutz

Cenik: Tovarna Lutz-peči. Ljubljana — Šiška

— Prepovedan tisk. Službene novine št. 210 objavljajo, da je drž. pravdnštvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati št. 35 tednika »Narodno kolo«, dalje št. 35 tednika »Istra«, št. 36 tednika »Nedelja« in »Prvi zagrebški dijaški koledar 1935-36«, ki se tiskajo v Zagrebu.

— Huda poškodba. V petek so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 60 let starega Kastelica Fr., ki je doma iz Male Češnjice, 8. sept. sta ga napadla dva soseda in mu pri tem poškodovala levo roko in levo oko. V bolnišnici so ugotovili, da je ranjeni na levem očesu oslepel in da ima roko težko poškodovano.

Ne pozabi čokolade.

— V smrt iz jeze. Kos Fr., posestnikov sin iz Zg. Zadobrove se je sprl v petek popoldne z očetom radi prodaje konja. V jezi je pograbil steklenico lizola in ga spil, Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl.

— Za avtobusni izlet na velesojem v Gradec od 20. do 22. septembra je zadnji dan prijave 16. septembra. Cena vožnje, prehrane in prenočišča je 410 Din za osebo. Potni list si mora vsak izletnik nabaviti sam. Avstrijski vizum preskrbi Putnik, Ljubljana.

— Motnje v telodcu in črevesu. Ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno elatnost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefove« grenčice.

— Megahelioskop bo od jutri naprej postavljen na velesojmu pred pavilonom K. — Ta aparat je konstruiral profesor Lorčenko. Z aparatom se lahko opazuje razne zanimive pojave na soncu in stanje solna: fotosfera, solne pege, baklje, hromosfera, granulacije itd. — Aparat povečava 600 krat tako, da se vsi fenomeni solna jasno in lepo vidijo. Zvečer pa bodo zainteresenti s pomočjo velikega Zeissovega teleskopa mogli premetriti stanje meseca s kraterji visokimi 10 km, z bregovi in velikimi dolinami. S pomočjo tega aparata si bodo ogledali največji planet našega solnčnega sistema, Jupitra z njegovimi štirimi meseci, dalje »starca« Saturna z njegovim kolobarjem, ki je 60 kilometrov širok, in mesecem.

— Na Krekovi gospodinjski šoli v Šiški — Ljubljana VII — bo vpisovanje 15. sept. za enoletno gospodinjsko šolo, za tromesečni gospodinjsko-kuharski tečaj, za nedeljski in večerni kuharski tečaj.

— Na Dunaj — z avtom — za 320 Din. Vzameš se par oseb. Interesenti dobe pojasnila zastoj. Dopise je nasloviti na: »Dunajski biro«, Ljubljana, Poštni predal 245.

Pred vsakim nakupom si ogledajte zalogo Socivan

Moda, Kvaliteta —————> za Vaš okus!
Mestni trg 24.

Pluj

Opozorilo vinogradnikom. V zadnjem času so se pojavili v Haložah in Slovenskih goricah vinski trgovci, ki obetajo za letošnji vinski mošt sramotno nizke cene, in sicer en dinar in celo tudi 0.75 Din za liter. Ljudstvo se opozarja, naj ne naseda kupcem in naj počaka s prodajo, ker bodo cene letošnjemu pridelku znatno višje in to tembolji, ker bo letošnji vinski mošt, kakor so to strokovnjaki ugotovili, znatno boljši od lanskega. — Potrebno bi bilo, da oblast pokrene korake za ustanovitev zadruge, ki bi prevzela obveznosti za prodajo in izvoz novega pridelka. Pripomniti je, da je banovina nakazala večji znesek za napravo »silove« in bi bilo toraj koristno, da se tudi našim vinogradnikom pri prodaji in izvozu vina na enak način pri-skoči na pomoč.

Naznanila

Ljubljana

1. Dopisovalci si morete z vsem svetom edino le v esperantu. Direktno lahko dobiti raznovrstne znanke, knjige, časopise itd. Klub Esperantistov v Ljubljani bo otvoril tečaj za začetnike v torek 17. t. m. ob 20 v prostorih II. dekliške mešanske šole, Beethovnova ulica, prtilišče.

1. Spored intimnega koncerta Glasbene Moliče, ki ga izvajata pianist Anton Trost in čelist Bogomir Leskovic v ponedeljek 16. t. m. ob 20 v Hladovi pevski dvorani, je naslednji: 1. Brahms: Sonata v esolu za čelo in klavir, 2. Schubert: Sonata v b-duru za klavir, 3. Brahms: Sonata za čelo in klavir. Solisti po 19. stopnja po 3 Din so v predprodaji v knjižarni Glasbene Molice na Kongresnem trgu.

1. Vsebo, službo imajo takarar: mr. Sušnik, Marijin trg 3, mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

1. Zdravilne gledališki igralcev, sekcija Ljubljana ima svoj redni občni zbor v nedeljo 22. t. m. ob 10 dopoldne v opernem gledališču. — Odbor

1. Kino Kodoljevo. Danes ob 20 premijera zabavne filma »Grešni kolesi« s Haroldom Lloydom, in sliki zanimive predigre.

Drugi kraji

Proseca v Borovnici vprizori jutri ob 3 popoldne vojno dramo »A njega ni...« v popolnoma nemovljeno izdaji. Zveza z vlaki.

Cerkveni vestnik

Kongregacija učiteljic in kongregacija gospodinjstev pri se. Jolefu v Ljubljani priredita z rednimi sestanki 7. oktobra, na prvi ponedeljek, ob pol 7 zvečer.

Poizvedovanja

Zatekel se je konarček. Nahaja se na Taboru 12. Šop ključer je bil izgubljen vberaj od Juzovalanske tiskarne po Rešitvi česti, Komenskega in Tavčarjevi ulici ter Trševci česti do Zadrudne zveze. Kdo jih je našel, naj jih blagovoli izročiti v uredništvo »Slovenca«.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA. Začetek ob 20.

Nedelja, 15. septembra ob 15: Kralj Edip. Na ločnem gledališču v Tivolju. Cene od 20 Din navzdol.

OPERA. Začetek ob 20.

Sobota, 14. septembra: Boccaccio. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 15. septembra: Trubadur. Gostujoči tenor dr. Adrian in basist Marjan Rus. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 14. septembra: 12.00 Plošče 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, obvestila 13.15 Plošče 14.00 Vreme, spored 18.00 Na delopust — veselih de, Rad. ork. 18.40 Znanji politični pregled (dr. A. Kuhar) 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nae, ura 20.00 Tam pod Tivolj... (prester večer s sodelovanjem Radijskega orkestra, radijskega jazz, članov radijske dramske družine, pevskega kvarteta, harmonike in vseh možnih velesojmskih zvokov) 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.15 Lahkih nog na okrog, Radijski Jazz, Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 14. septembra: — Belgrad: 20.00 Klavirski koncerti 20.30 Prenos iz gledališča Ujet, Nudi 23.00 Laska glasa 23.30 Plesna glasa — Zagreb: 20.00 Slovenski večer 21.30 Laska glasa 22.15 Plesna glasa — Dunaj: 18.15 Citrakli koncert 18.45 Plesna glasa na plošni 19.15 Časlostro na Dunaju, Opera, Stranus 22.15 Plesni in arije 22.35 Kabareti plošče — Budimpešta: 20.15 Glasbena revija 22.10 Glasbena glasa 23.00 Salonska glasa — Trst-Milano: 17.10 Koncert 20.40 Narodne melodije 21.30 Pozna ura 22.30 Plošče — Rim-Bar: 20.40 Romeo in Julija, opera, Zandomeni — Praga: 20.30 1. žvljenja raduraz 20.00 Vojnaška godba 22.35 Plošče, nato plesna glasa — Varsova: 20.00 Laska glasa 21.30 Plesne pol ure 22.00 Orkestralni in pevski koncerti 22.00 Plesna glasa — Vsa Nemčija: 18.35 Prenos ljudske veselice iz Nürnberga.

Med staro in novo Kitajsko

Z avtom je Kitajska odprla vrata v svojo hišo, ki jo je tisočletja skrbno čuvala. Cesar ni zmogla stoletna zunanja trgovina, to zmora zdaj avto. Prav polagoma se inozemec navadi na nepojmljivo resničnost, da se sme z avtom peljati prav v notranjost, doslej tako močno zaklenjene, skrivnostne kitajske dežele. Izletniki, ki se vračajo s takih voženj, se zazdijo ko raziskovalci. Saj videvajo spotooma pradedne tempelje, hudournike, orjaška gorovja čudovitih oblik — nekaj, česar doslej niso bili vajeni videti.

Prva večja senzacija je nastala, ko so otvorili cesto od Sangaja do Hangčova. In od Hangčova dosežeš z dnevno vožnjo Tien-Mu-šan, on svetli, najvišji hrib Čekiang, kamor so dospeli prej le romarji in prav izredni tujski popotniki. Obrežje Tsien Tanga je zdaj v vsej svoji lepoti razodeto vsakršnemu človeku. Povsod moreš, prav do južne Kitajske imaš svobodno pot.

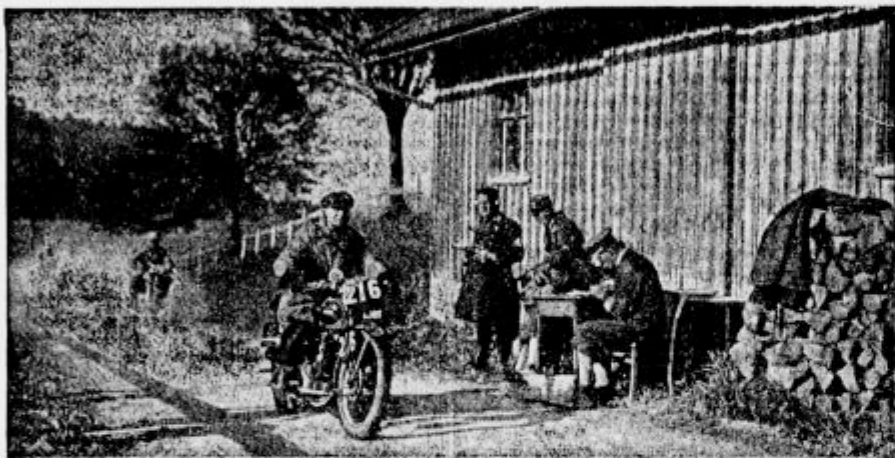
Povsod videvaš postaje za bencin, povsod zidajo nove hotele, povsod kričijo vsakovrstne reklame. Kitajski kmetiči osuplo begajo sem in tja ali čepijo v kotu omnibusa, neštetni psi nimajo nikjer nobenega miru več. Tudi na Kitajsko je prišel nov čas, so prišli novi ljudje, so prišli tudi bobneči in rjoveči motorji. Vse to je Evropeu že davno znano, a Kitajcu je tako nekaj izredno novega, da se ljudstvo ne more zvesti v ta svoj novi svet.

Kako je v deželi džunk? — Naš čoln stoji pri Sučovu, za dve postaji od Sanghaja. Ze Li-Tai-pe je v 7. stoletju opeval to mesto, kako da je staro in častljivo. Čoln nima motorja. Peljemo se z vetrom, z vesli, s hitrostmi pač, ki so naravne. Saj si tudi ne želimo, da bi se hitro vozil, marveč bi rad počasi lezel v deželo, kjer poznam sleherni pot, sleherni grič, kjer so mi poedina drevesa znana sko-

raj osebno in se veselim svidenja z njimi. Ni, da bi mi kdo očital, da si privoščim tako uživanje prirode s pomočjo petih kuljev, ki se mučijo z veslanjem. Ze ime kuli je nekaj, kar mi prav napak razumemo, ker mislimo samo s tehniško pametjo, bolj: ne-spametjo. Treba je, da poznaš te ljudi in koj veš, da si niso vsi enaki, marveč — so zaski, ljudje — ko drugi. Če si bom dal kdaj vdelati motor v čoln, mi bo prav hudo ob slovesu in žalostni bomo vsi, ko bom rekel: »Otroci, zdaj vas pa nič več ne potrebujem...«

Božje stvarstvo moreš s pridom uživati samo na poljskih stezah in le, če imaš čas ali če se pelješ z živimi bitji. Se nedavno smo imeli tu eno samo uporabno cesto — od Sanghaja do Minghonga. Če si se ob tej cesti vozil s čolnom in nato po njej z avtom, boš sprevidel, kako malo vidiš z avta in kako uživaš pri počasni vožnji s čolnom.

Res je udobno frčati z avtom, ko te hladi veter, a kako tuj, oddaljen je svet, ki brzi mimo tebe! Svet se nam odmika, ni nič več naš, je le še, kot so kulise na odru. Avto je podaljšan del mesta in iz avta gledaš kot z okna kakega donebnika. — Pred leti sem bil na Tien Mušanu, na hribu »nebeškega pastirja«. Tedaj sem došel drugega dne iz Hangčova, ko sem 10 ur hodil peš, v dolino samostana Tjen Muja. Spominjam se še, kako sem ves utrujen in izčrpan od neskončnih težav hipoma obstal zvečer pred prastarim samostanom. Zamočkel glas samostanskega gonga se je vpletal v glasove mnogostevilnih ptic. Menihi so v temnih haljah svečano stopali pred rumenim zidovjem templja in so molili. V tej prazniški samoti mi je bilo ko v paradizu. — Zdaj — dandanašnji — moreš zares silno naglo priti do Tjen-Mušana. Avtomobili se ustavljajo na prelazu. Ondi je tudi hotel, in so garaže in tanki za gazolin —, a paradiza ni več!

Šestdnevna mednarodna dirka z motornimi kolesi: Anglež Garty pri prvi kontroli

Indokina: Dežela čudežev

V Indokini sta divjina in kultura skupaj. Zjutraj sedi doma na vrtu, popoldne blodiš po pragozdu, a zvečer poslušaš opero v gledališču. Pragozd je tako blizu, da bi ga prijel in astaltne ceste po mestu so tako lepe ko v Evropi. Po teh lepih cestah dospes tudi notri v notranjost dežele, kjer je mnogo riževih njiv. Ozki jarki jih preprežajo in majhni, čokati in rumeni kuliji obdelujejo svoj riž. Rumeni kuliji so Anamiti; delo pa, ki ga opravljajo, spada pač med najtežavnejša človeška dela: da do kolen stojiš v vodi, da žge sonce nate po dvanajst do štirinajst ur in te pikajo komarji in si v nevarnosti, da dobiš nevarno mrzlico — to je pač več, kakor da bi kdo pri nas zmogel! A zvečer, ko pridejo utrujeni in zgarani v svoje ilovnate kočice, prav zadovoljno čepijo na tleh in kadijo. Kadar govorijo o svojem delu in življenju, niso njih besede prav nič podobne našim: nič niso nezadovoljni, vse jim je prav in zares so — srečni. In to je pač čudež te dežele, ki o njem Bradaker prav nič ne pove. — Po vseh mestih te dežele imajo cesta imena izza davne dobe anamitskega cesarstva. Tu je pot »svile«, oni je cesta »lončarjev« in dalje ulica »zlatarjev«. Ker jih je toliko, je videti dežela ko veliko mravljišče. Šele ko natančneje pogledaš, vidiš, da je to mravljišče jako dobro urejeno. Ni kar tako, da barantajo z zlatino, s porcelanom itd. sedevajo kar po cestah. Ti ljudje poznajo moč reklame in so jo poznali, preden je stal Njujork. Po čajankah dobiš kosilo tako poceni, da se ti zdi kar nemogoče. — Kar je tukaj po mestih belih ljudi, so sami trgovci, častniki in višji uradniki. Dobro bi jim bilo, če ne bi poznali domotožja. A tako vendarle hrepenijo po cestah, kjer bi bili sami beli ljudje in po svojem jeziku hrepenijo in po svojih. Pač zaslužijo mnogo denarja, imajo lastno hišo in avto in po dvajset službanih. A vse to ne odtehta domovine.

Zdaj bom že moral kupiti drugo knjigo — te sem se naveličal!

in so domisleki bujni. Pripovedujejo o nekem davčnem uradniku, ki si je najel deset anamitskih pisarjev, da so mu prepisali vse davčne predpise od l. 1890 dalje — ker — mu je bilo dolgčas. — In govorijo o nekem načelniku, ki čepi nekje zunaj v pušči, kjer so daleč naokoli sami rumeni ljudje in mu je tako prišlo, da je razbil gramofon in radio in bi rad spet kdaj spregovoril vsaj deset domačih besed. Pa se je bil spomnil, da je v neko bližnje mesto prišla neka geološka komisija. Tako silno si je zaželel svojih ljudi in svojega jezika, pa je brzojavil generalnemu guvernerju: »Tu je padel meteor z neba. Pošljite komisijo!« In ponoči mu je bilo žal, kaj če bi izgubil službo? In je vnovič brzojavil: »Meteor izginil, komisija nepotrebna!« Guverner pa je dejal: »Kdo bi se čudil? Ali veste, kaj se pravi šest mesecev živeti v pragozdu, brez človeka, ki bi se mogel pogovoriti z njim? Čudež je, da ni zno-rel!«

Angkor-Vat, orjaško mesto v razvalinah, pokažejo vsakemu turistu kot največje čudo. — To zapuščeno mesto ni zbirka razvalin in tudi ne kako razrito skalovje. Angkor-Vat je resnično, pravo, ogromno mesto, ki ima stolpe, palače, široke ceste, mostove, trge — prav po vsemestno. Seveda ni tu nobenega stražnika, ki bi urejal promet, zakaj po teh cestah ne slišiš niti najtišjega koraka. Vse te ceste so zapuščene in vendar vplivajo tako živo, kakor bi se šele včeraj izselili ljudje iz mesta. Vstopiš v tempelj kralja Suriyavarmna. Z viška te gleda kamnita groza, zadaj je soba kralja, ki je bil gobav — in s tem čudom se starinoslovci že 400 let belljo glave. Pa čuvaj zavrti gumb in v hipu zaplola ves tempelj ko požar —, ves je v električnih lučkah, kar silno moti in je vsa skrivnost pri kraju.

Telefon - 5600 m visoko

Najvišji telefon, ki so ga sploh kdaj kje postavili, bo na gori Elbrus v Aziji — v višini 5597 m. Da so mogli delavci napraviti to zares posebnost, so se naravnost junaško borili z vsakršnim zaprekami. Saj so morali kot izvežbani hribolazci plezati na mogočno goro in se upirati megli, nevihtam, sneženim metežem. Večkrat so bili v nevarnosti za življenje. Slednjič so srečno prestali vse nevarnosti. Zdaj je orjaški Elbrus poln barak in taborišč, ki imajo petnajst telefonskih naprav. Pot od vznožja Elbrusa do vrha meri 110 km. Ob tej poti so postavili 2000 brzozajnih drog in porabili so 250 km brzozajne žice. Odlični tvorci te telefonske naprave bodo skušali telefonsko zvezati še druge nedostopne gorske pokrajine na Pamirju in Kasbetu.

Vlomilec (gospodarju, ki ga zbudi ropot): »No, vi imate pa kaj slabo vest, ko tako nemirno spitate!«

Abesinija sklicuje vojaštvo, ki tabori pred Addis Abebo.

Starinoslovke

Nedavno so bili starinoslovci v Ljubljani. Zanimivo je, da se tudi ženske posvečajo tej vedi.

Nekega imenitnega arheologa-starinoslovca — so vprašali, komu bo posvetil knjigo, ki jo bo spisal o svojih odkritjih. »Pač svoji ženi?« so dejali. A učenjak je odvrnil, da ne. »Moja žena bo knjigo sama spisala«, jim je pojasnil.

Ženske se zares uspešno posvečajo odkritju davnih kultur in izkopnin. Večinoma spremljajo svoje može ali očete na takih potih. Poznamo ime slavnega raziskovalca izkopnin, Schliemanna, ki ga je spremljala in z njim sodelovala njegova lepa žena Zofija. Ta je prebila mnogo pekočih poletij s svojim možem na ozemlju Mikene in Troje. Ne le, da je sodelovala pri izdaji njegovih učnih knjig in se borila z njim vred za pomen njegovega imena in njegovih del, marveč je tudi sama z lopato in nožem razgrinjala dragocene najdbe, kar je Schliemann poveril samo rokam svoje spretnosti žene. — Tudi znameniti raziskovalec Lenart Woolley, ki je v večletnem trudu na Kaldejskem, v Abrahamovi dolini, odkril mesio Ur, je bil deležen izdatne pomoči svoje žene, ki je z možem vred prestala vse muke in nadloge težavnega potovanja in dela. Vendar niso ženske pomembne le kot sodelavke svojih mož — starinoslovcev. Tudi same zase so starinoslovke. Tako je prva ženska tega poklica Gertruda Bell, Angležinja, ki je v starosti 31 let prebredla sama vso Arabsko puščavo in je stikala za starinskimi napisy in proučevala zgodovino in pokrajino davnih narodov. A čeprav se je ta Angležinja z svojimi raziskovanji, jako odlikovala, vendar je zaslovela še bolj kot diplomatska. V Bagdadu je ustanovila muzej in ga vodila, a ker je poznala deželo, ljudi in jezike, so jo perzijsko-arabska plemena po božje častili in zato je med svetovno vojno neskončno veliko dosegla za uspeh Anglije v vzhodnih kolonijah. Slednjič je kronala svoje delo, ki ji je vzelo telesne moči in zdravje, s tem, da je bil Faisal imenovan za kralja na Iraku.

K najvažnejšim arheologinjam te dobe pristevamo Gertrudo Caton-Thompson, ki je z geologinjo Elinor Garduer večkrat prepotovala Libijsko puščavo. Ze na prvi ekspediciji je dognala, da so pod puščavsko površino sledi prazgodovinskih kultur. Začela je raziskovati, kdo in kdaj je najprej bival na oazi Kharga, ki je dolga 1158 milj. Ker je ondi silna, duševna vročina, so vaske ceste pod zemljo. Tu je starinoslovka odkrila ostanke pradednih živali in je dognala, da je bilo ondi nekoč mnogo studecev, ki so dajali oazi življenje.

Mnogo presenetljivih skrivnosti je odkrila A. E. Garrod v gorovju Karmel. Po raznih globinah (do 20 m) je našla nebroj kreslinih kamnov, sulic, trn-

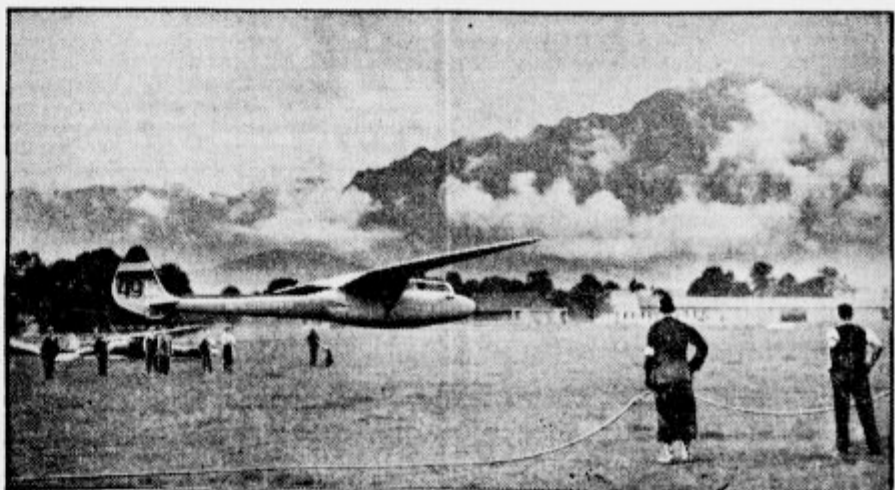
Drobtine

300 mrtvih radi spalne bolezni.

Na Japonskem je umrlo 300 ljudi radi spalne bolezni in 400 vojaških konj je poginilo radi nje. Najnevarnejša muha sveta — tse tse, ki prenaša to bolezen, — še zmeraj zmaga.

Letalo ob letalo.

Nad angleško grofijo Lancastre se je sportno letalo strčilo z voznim letalom, se vnelo in v plamenih prav nad mestom treščilo na hiše. Iz letala je vrglo neko žensko, ki je mrtva obvisela med vejami drevesa. Letalo je najprej treščilo cerkveno streho in zdrsnilo na drugo streho hiše, ki se je vnela. Gasilci so našli v razvalinah letala mrtvo truplo pilota. Čeprav je bilo veliko ljudi na mestu nesreče, vendar je le neko ženo tako zadela opeka s strehe, da je tudi umrla.

Poskusni poleti jadralnih letal, preden bodo jadralna letala na mednarodnem taborišču na prelazu gore Jungfrau.

kov, harpun itd. Te izkopanine pričajo, da je bilo v Palestini pred 8000 leti neko plemo, Netudiani, odkoder morda izhaja domovina človeštva. — Mis Garod je že prej našla pri Gibraltarju sledi neandertalskega človeka in zdaj nadaljuje raziskovanja na gorovju Karmel, kjer so nekoč Karmeličani postavili svoj prvi samostan. — Važna je tudi Winifred Lamb, ki je na otoku Mitilene (Lesbos) odkrila pet mest, ki so drug vrh drugega in je zadnje mesto tako zanimivo, da ga bodo skušali ohraniti.

A tudi Francozinje so starinoslovke: Gospa de Cresolles, ki je v Alžiru, v Djemili, odkrila ostanek rimskega mesta; J. Alquier, ki je v Zani našla rimske ostanke in jih obnovila; Marta Culié, ki je na Kreti in Egejskih otokih globoko pod zemljo našla več tisoč let stare dokaze kulture in jih dvignila iz zemlje. — Kot Nemka je znana dr. Margareta Bieber, ki je spisala veliko delo »Grške noše« in Margareta Gütschow, ki je v Rimu, na razvalinah našla ostanek starodavnega sarkofaga, ga sestavila v celoto in postavila temelj za poseben muzej, kjer bodo shranili izkopanine iz prvih krščanskih stoletij. — Pri nas je veliko kopala — dala kopati in odkrili mnogo starodavnih in rimskih dragocenosti rajna vojvodinja Mecklenburška z Bogenšperka. — Nekaj izkopnin je ostalo pri nas, najdragocenejše pa so — žal — romale v Nemčijo in Ameriko.

Maharadža iz Patiale, eden najmogočnejših knezov je prišel v Berlin.

Ubogi otroci!

Uradna »Komsomol Pravda« poroča, da so uradno izpraševali 1200 otrok, ki so jih polovili po leningrajskih cestah. Vprašali so jih, zakaj so ušli staršem. Zvedeli so, da jih je 14% ušlo radi pomanjkanja; 29%, ker so jih drugi zavedli in 26% zato, ker so domači pijančevali, ker so jih pretepali in so bili starši razuzdani. Le 11% jih je ušlo iz veselja do potepuštva. Poglavitni vzrok je bilo vendarle razvrzavo družinsko življenje, ki ga tudi pri nas pospešujejo na lahek način izvedljive ločitve na sodišču.

Gospodarstvo

Velika javna dela na Poljskem

V času krize so izdatki za javna dela na Poljskem padli od 357 na 70 milj. zlatov od 1929 do 1934, toda leta 1933 je bil ustanovljen poseben delovni fond, iz katerega so prihajala znatna sredstva za javna dela. Ta fond pa dobiva svoja sredstva iz 2% davčnine na prejemke delavcev in nameštencev, od tega plača vsak polovico: delavec in podjetnik. Nadalje morajo v ta fond prispevati občine, stekajo se posebni davki na konzum, končno pa se fond dotira tudi z znatnimi vsotami iz državnega proračuna.

Sicer ni edini namen tega fonda financiranje javnih del, vendar grede sredstva tega fonda pretežno za javna dela (v proračunskem letu 1933-1934 58% vseh izdatkov, 1934-1935 pa že 78%).

Trenutno so zavzela javna dela na Poljskem velik obseg. Na 1400 raznih krajih Poljske se grade ceste, vodne zgradbe, mostovi, poslopja za drž. urade, šole, pa tudi razne druge stavbe. Pri teh delih je bilo meseca julija zaposlenih 147.000 oseb, ti delavci bi morali sicer dobiti podpore

za brezposelnost, sedaj pa jih plačuje delovni fond ali v denarju ali pa v naturijah. Letošnji proračun delovnega fonda za financiranje plačil med pri javnih delih znaša 91,7 milj. zlatov. Od tega zneska je 68 milj. iz rednih dohodkov fonda, dočim je 23,8 milj. zlatov izplačanih iz donosa investicijskega posojila na podlagi sklepa ministrskega sveta. Izdatki delovnega fonda se razdelijo sledeče: za gradnjo cest 30.892.000 zlatov, za vodne zgradbe 9.600.000, za gradnjo mostov ob rekah 3.871.000, za regulacijo neplovnih rek 4.448.000, za mestne investicije 12.761.000 in za zgradbo delavskih stanovanjskih hiš 5.000.000 zlatov. Denar iz investicijskega posojila je namenjen za dela samoupravnih korporacij, ki zagotavljajo takojšen donos. Sredstva fonda služijo izključno za plačila med, dočim mora vse ostale stroške nositi stavbni gospodar. Pri razdelitvi na posamezne okraje se upošteva višina brezposelnosti v posameznih okrajih. Seveda pa se razdelitev ne vrši shematično, ampak se upoštevajo tudi gospodarski momenti.

Še tri dni je časa za Jadransko razstavo

Blizajo se zadnji dnevi velike jadranske razstave, kajti v ponedeljek se razstava zaključila in nam do tedaj preostajajo le še trije dnevi, katere bodo gotovo vsi skušali izkoristiti. Razstava pa je tudi taka, da res zasluži rekordni obisk.

Posebej bi se opozorili na zanimivo razstavo koralne zadruge v Zlariu. Ta zadruga je edina svoje vrste in daje kruha prebivalstvu celega kraja, ker je zaposleno še pri predelavi ulovljenih koral. Koralne love s posebnim nalašč zato konstruiranimi mrežami in je ta lov zelo zanimiv.

Angorski kuncu na velesjemu

Veliko pozornost vzbujajo angorski kuncu, razstavljeni na velesjemu v paviljonu »F« takoj pri vходу. Vsak obiskovalec se ustavi in z zanimanjem ogleduje to razstavo, ki jo je priredilo društvo rejcev angorskih kunccev kraljevine Jugoslavije s sedežem v Kočevju. To je prva razstava te vrste pri nas in nam nazorno prikazuje vse podrobnosti iz reje angorskega kuncu in korist, ki jo nudi reja angorskih kunccev. 1000 Din letnega dohodka nudi reja 12 angorskih odraslih kunccev, poleg tega pa vrže prodaja mladičev, kožic in uporaba mesa tudi lepe denare.

Najlepši so izdelki iz angorske preje in kožuhovine, katere najbolj občudujejo spoštovane dame. Razni izdelani vzorci iz angorske preje, ki se dobro pere in ne izgubi na barvi in trpečnosti, so stalni predmet občudovanja. Naj omenimo, da je nošnja perila iz angorske volne sigurno sredstvo za stalno odpravo revmatizma. Boa iz kožuha angorskega kuncu nalikuje povsem boi iz kožuha polarske lisice, radi česar je prejeto društvo že več naročil za to vrsto izdelkov.

Hvalevredno je delo društva, da širi to koristno rejo med vse sloje, posebej še med manj imočne in nudi s tem pomoč v prvi vrsti brezposelnim, da pridejo vsaj do zaposlitve in s tem do skromnih dohodkov. Od 12 kunccev prejme reja letno 4 kg angorske volne, za katero prejme pri društvu, ki posreduje skupno prodajo, po 250 Din za 1 kg. Pri vsem tem je prehrana kunccev zvezana s tako malimi stroški, da je omogočeno tudi najrevnejšim baviti se s to rejo. Čim več volne se bo nivojevalo, tem višja bo prodajna cena. In baš največjišim in brezposelnim nuditi skromne dohodke za obstoj je namen društva, ki deli kuncu tudi brezplačno potrebnim interesom.

ZACETEK LETOSNJE VINSKE TRGATVE

Banska uprava objavlja: Po 38 zakona o vinu in člen 26 pravilnika k temu zakonu je dovoljeno trgati namizno grozdje, čim dozori. Obča trgatve grozdja vinskih sort pa se ne sme vršiti pred rokom, ki ga določijo sporazumno z okr. načelstvom za svoj okoliš občinske uprave. Občinska uprava lahko dovoljuje sporazumno s prizadetimi vinogradniki trgatve ranih vinskih sort tudi pred rokom za splošno trgatve, prav tako tudi podpiranje bolnega grozdja kasnih sort.

Neupoštevanje določenega roka, to je vsako predčasno trgatve kaznuje po § 30. zakona o vinu pristojno okr. načelstvo z globo 25 do 1000 Din ali z zaporom 1—14 dni.

Občinske uprave naj določijo letos čim poznejši rok za pričetek splošne trgatve v svojem okolišu. Ta rok ne sme biti določen pred 1. okt., izjeme so dovoljene le v slučaju, da bo deževno vreme ali druge elementarne nevarnosti ogrožale pridelek. Po službeni dolžnosti se ima prijaviti vsak slučaj predčasne trgatve pristojnemu okraj. načelstvu. — Pomočnik bana.

Velika kmetijska obrtna razstava v Ptuj. Ptujski okraj bo priredil od 28. septembra do 6. oktobra 1. l. kmetijsko obrtno razstavo v »Društvenem domu«. Priprave so v polnem teku. Kaj pa bo vse razstavljeno? Vsi raznovrstni obrtni in industrijski izdelki, dalje lovski razstava, vsi kmetijski pridelki, poleg tega sadjarstvo in vino vseh letnikov, vse kmetijske potrebščine, zaščitne naprave itd. Na razstavi bo vinska poskušnja in se bodo lahko sklepe vinske kupcije. Sadje in grozdje se bodo prodajalo v malih in večjih količinah. Vse, kar ima ptujski okraj dobrega in zanimivega, vse bo podano na razstavi, tako da bo razstava za vsakega obiskovalca res nudila tudi poučni vir blagostanja ptujkega okraja. Če omenimo, da bo razstava plemenite živine in tudi premanjvanje konj in govodi ter druge živine, bo kmetiči živel prišel na svoj račun, ker bo prejel odlikovanja in nagrade za svoj trud in napredek.

Ptujski okraj, eden iz največjih okrajev v Dravski banovini, obdan od ene strani s slikovitimi vinorodnimi Halozami, na drugi strani od bogatih in lepih Slovenskih gor, vmes ob Dravi pa značilno Dravsko polje, je že v času Rimljanov bil veliko središče rimske kulture. Preko Ptuja se je vršil pohod ljudskega preseljevanja. Stari spomeniki iz te prestatre dobe dokazujejo dovolj jasno o veliki slavi tega okraja. Ptuj je centrum vinske in sadne trgovine bil nekdanj in je še danes.

Kdor hoče videti Ptuj in ptujski okraj v vsej njegovi veličini nekdanj in danes, naj se udeleži razstave ter posluži znižane železniške vožnje.

Ptuj je že priredil več razstav, vinskih in sadnih, a ta sedanja bo največja. Vsi, ki so obiskali prejšnje razstave, so bili zadovoljni, upamo, da bodo tudi tedaj obiskovalci odnesli najlepše utise ter se s sadjem in grozdem obložili na pot domov.

da tudi svoji družini dajo pokusiti dobroto ptujkega okraja.

Kakor se nam javlja, bo ob priliki razstave v Ptuj tudi zborovanje raznih združenj in korporacij, žalibog, da arheologi ne morejo počakati razstave, ker so bili že 11. in 12. septembra v Ptuj, da precejeno starine in ptujski znameniti muzej.

Nameravajo se prirediti izleti v Haloze in Slovenske gorice po nižini cenj z avtobusi, za prenočišče je tudi preskrbljeno, glede prehrane pa je itak znan Ptuj kot najcenejše mesto.

Sortirni in pakovalni tečaj sadja — prireditelj razstavi odbor kmetijsko-obrtna razstave v Ptuj. Sadjarji morajo odpraviti sadje za razstavo dne 23. in 24. septembra t. l. v skladišče pri Društvenem domu. Dne 25. in 26. t. m. se vrši sortirni in pakovalni tečaj. Dne 28. t. m. ob 10 pa se odpravi razstava.

Ker naši sadjarji veliko premalo cenijo sortiranje sadja in niso večji pravilnega vlaganja in pakovanja v sode, holandske in ameriške zabojke, kakor to zahteva sodobna sadna trgovina, je nujno potrebno, da se tozadevni poučni tečaj priredi. — Sprejme se 20 tečajnikov obojega spola, vsaj 16 let starih. Prijave je nasloviti na okrajnega kmetijskega referenta g. Zorčiča v Ptuj, ki tudi daje potrebna pojasnila.

Uvoz češpelj v CSR. Prager Presse piše, da je bil letošnji uvoz jugoslovanskih češpelj za češke uvoznike katastrofalen. Vagonske pošiljke so bile prodane pod nakupno ceno, ki je letos zaradi napadnih vestí o slabi letini znatno višja kot je bila lani. Uvozniki izgube pri vagonu približno 5000 Kč. Deloma so ta položaj zakrivil sami uvozniki, ko so sprejeli zahtevane visoke cene, deloma pa je bil letos konzum češpelj zelo slab. Pravijo, da Čehi ne ljubijo več toliko češpeljnih emokov kot nekdanj, ko so veljali ti emoki za narodno jed. Na praških trgih se prodaja jugoslovanske blago po 3 Kč, domače češko pa po 2,40 Kč. Položaj je za uvoznike toliko boljši, ker se da vnoviti razpečke, katere kupuje Nemčija za izdelovanje rastreliv. Nemčija je v ta namen kupila tudi največji del jugoslovanskega pridelka češpelj.

Produkcija bakra v borskem rudniku je narasla od 8.497 ton v juliju na 3.500 ton v avgustu.

Naš kliring s Francijo. Po stanju z dne 9. septembra je bilo na računu A izvršeno zadnje plačilo št. 4.423 z dne 24. maja 1934, na računu B pa št. 342 z dne 20. marca 1933. Stanje se torej ni dosti izboljšalo v korist francoskih izvoznikov.

Letina pšenice v Italiji. Letošnji pridelek pšenice v Italiji cenijo na 77 milj. met. stotov, kar pomeni v primeri z letom 1934 povečanje za 21,6 odstotkov. Vendar pa letošnja letina vkljub svoji obilnosti ne dosega rekordne letine iz leta 1933, ki je dala 81 milj. met. stotov.

Borza

Dne 13. septembra.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Amsterdam, Berlina, Curiba, Londona, Pariza in Prage. Narasli so pa Bruselj, New York in Trst.

V zasebnem kliringu se je avstrijski šiling na ljubljanski borzi uvrstil na 8,48—8,58, na zagrebški borzi na 8,475—8,575, na belgijski pa na 8,45—8,55. Grški boni so nadalje evrski in so notirali v Zagrebu 34,15—34,85, v Belgradu pa 33,65—34,35. Angleški funt je v Zagrebu popustil na 231,75—233,35, v Belgradu pa na 232,70—234,30. Španska peseta je v Zagrebu notirala 5,675 blago, v Belgradu pa 5,60—5,70.

Ljubljana. Amsterdam 2857,44—2972,08, Berlin 1756,08—1769,95, Bruselj 738,11—743,17, London 215,70—217,75, Curib 1424,22—1431,29, New York 4343,94—4380,25, Pariz 288,50—289,94, Praga 180,97 do 182,08, Trst 356,67—359,76.

Promet brez kompenzacij je znašal na zagrebški borzi 302,454 Din.

Curib. Belgrad 7, Pariz 20,25875, London 15,1775, New York 307,50, Bruselj 51,875, Milan 25,075, Madrid 41,975, Amsterdam 207,60, Berlin 128,65, Dunaj 57,40, Stockholm 78,25, Oslo 76,25, Kopenhagen 67,75, Pariz 12,71, Varšava 57,00, Atene 2,90, Carigrad 2,45, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,60, Buenos Aires 0,8275.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je tudi danes bila evrsta, vendar znatnejših izprememb v tečajih ni bilo. Promet je bil srednji.

Ljubljana. 7% invest. pos. 80—82, agrarji 45 do 47, vojna škoda promptna 368—372, begl. obv. 64—66, 8% Bler. pos. 80—82, 7% Bler. pos. 72—73, 7% pos. Drž. hip. banke 76—77, 7% stab. posojilo 80 blago.

Zagrebe. Drž. papirji: 7% invest. pos. 80—81, agrarji 45—46,50, vojna škoda prompt. 371—372,50, 7, 10, 11, 12, 371—372, begl. obv. 63,50 do 64,50, 8% Bler. pos. 80—81 (81, 80,50), 7% Bler. pos. 72—72,50, 7% pos. Drž. hip. banke 76 den. — Delnice: Priv. agrar. banka 290,75—231 (230,75, 231), Trboveljska 100 den., 100 do 101.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 82—83, agrarji 46,50—47,25, vojna škoda promptna 371,50 do 372 (372), begl. obv. 66,75—67 (67, 66,90), 7% Bler. pos. 72,50 bl. 7% pos. Drž. hip. banke 75—76, 7% stab. pos. 81,50—82 (82). — Delnice: Narodna banka 5880 den., Priv. agrarna banka 231,50—232,50 (232).

Žitni trg

Pšenica je nadalje evrsta. Dovozi so skoro popolnoma izostali. Trgovci kupujejo blago, da se pokrijejo za svoje prijave Priizadu. Priizad pošilja znatne količine blaga v razna skladišča in se še

Sport

Plavalni dvoboj Celovec : Ljubljana

Karl Steiner skače!

Tradicijo, ki se je v Ljubljani že udomačila — da se namreč plavalne tekme vršijo zvečer — mora tokrat prireditelj mednarodnega plavalnega dvboja Celovec:Ljubljana, obiti Pa ne samo, ker je v čisto jesenskem vremenu za plavanje le že nekoliko premrzlo — še drug, sila važen razlog je tu: skakanje! Prireditelj primerno razsvetljava za možnost izvajanja skokov je namreč praktično skoro nemogoče.

Skoki pa bodo v okviru tega dvomatcha brezdvomno največja senzacija, ki dobiva svoj pečat z udeležbo dolgoletnega avstrijskega prvaka in internacionalca Karla Steinera.

Steiner je že nekaj časa sam bistven sestavni del vseh evropskih prvenstev, vseh velikih mednarodnih tekmovalj in je tudi v obeh meddržavnih tekmovalnih Avstrija:Jugoslavija sodeloval in v skoku za sedel prvo mesto. Njegov cel vijak s trimeterske deske je umetnina, ki slovi po vsem sportnem sve Ljubljana bo prvič imela priliko videti skakača ve-

likega formata in evropske, da, svetovne klase ter tako primerljati znanje in sposobnost obeh naših prvakov Kordeliča in Zihlerja z znanjem mojstr mednarodnega kova.

Dvomatch se bo vršil na kopališču Ilirije v nedeljo 15. t. m. ob 11 dopoldne in ob 15 popoldne. Da bo tudi z druge strani omogočeno vsakomur, ogledati si to prireditev, je podzveza kljub velikim stroškom določila izredno nizke cene: stojišča za diake 4 Din, navadna stojišča 8 Din, sedeži druge vrste 10, v prvi vrsti pa 12 Din.

Beli zobje

naredé vsak obraz privlačno in lep. Da dobimo lepe, bele zobe, jih smemo zjutraj in zvečer s prijetno osvežujočo in okusno zobno pasto Chlorodont. Že po kratki uporabi dobé zobje čudovito lep lesk slonovd. Tube Din. 8.-. Jugoslovanski proizvod.

Slovenski sportniki v zagrebški luči

V zadnji številki »Olimpijskega sporta«, ki ga izdaja JLAZ v Zagrebu, je izšel izpod peresa znamenitega pisca tendencioznih člankov, ki opisuje razmere ob priliki državnega prvenstva za poslebine v Ljubljani. Članek je poln napadov na organizatorje prvenstva ter na poslebine, tako, da dosti človek, ki bi informiran in pripravljen na sva gledal, včas, da je bilo to prvenstvo največji hula. Članek je dojel ljubiteljski sport zadnja leta v Sloveniji. Radi prešlita slovenskega ljubiteljskega sporta je potrebno, da se branimo pred takimi anonimnimi napadi, in ker se nas v tem slučaju že obsoja z nedopustnim lokalpatriotizmom, moramo ugotoviti, da je ta članek omenjen članek v »Olimpijskem sportu« pisana popolnoma v tem duhu, ker indolentno povziguje kvalitativno vrednost zagrebških funkcionarjev, sodniškega zbora, igralšč in ostalih sportnih naprav, nas pa postavila kar za desetletja nazaj! — Radi priznamo, da v finančnem pogledu nismo kot prireditelji v Zagrebu, ker so pri nas skoro vse ljubiteljske trave pri metu krogle in kopja. — Na Anglijskem so vsa izrabi, celo lokalna, pokrila s travo, vemo en, da so Angliji kljub temu odlični atleti. — Da je tema članek, dokazuje v letem »Olimpijskem sportu« objavljen članek »Engleri v Zagrebu«, kjer se posebno povdarja njihova prilagoditev vsakemu vremenu in vsakemu terenu, medtem ko so naši reprezentanti na tej prireditvi kar po vrsti odpravedali. K sreči v Ljubljani en dan pred prireditvijo ni deževalo, ker sicer ne vemo, kako bi se obrnili stroge kritike.

Dolžnost delegata Zveze bi bila, da bi bil prisoten neprestano pri uredbi izrabi, naprav za mete in skoke in izboljšanje prog. Pod njegovim strokovnim nadzorjem stvarno ne bi prišlo do nam neveljbi, napak pri izrabi, proge na 300 m in ostalih par brezposelnih malobolnosti.

Pravda je, da so bili prireditelji, organizatorji, sodniki, za katere trdi, da se ne meritirajo. Pri pomenju samo, da so bili to vsi izpraskani ljubiteljski sodniki z množično prakso, položenim teoretičnim in praktičnim izpitom, torej vsi dovolj kvalificirani in brez dvoma kos svoji nalogi. Program se je razvijal hitro in brez zastaja, na veliko zadovoljstvo gledalcev, in mislim, da tihi ravno v tem razinu in zmoglosti vodje tekmovalstva, oziroma sodniškega zbora. Za časa bolega 10 letnega aktivnega svetovnega sodelovanja v tej in inozemstvu, na tudi v Zagrebu, sem imel priliko videti mnogo prav slabih organizatorjev prireditelj, in radi tega mislim, da je vsakega tako nejealnega očitaje brezposelnost in ne fair!

Vprasanje starterja je pri nas že davno povoljno rešeno, čeprav je njegova služba naltajša, najbolj delikatna in odgovorna. Tekmovalci morajo imeti zaupanje vanj in biti prepričani, da ne bodo pri startu prekršili. Starter pa mora poznati tekmovalce in si znači pridobiti njih zaupanje. — Pa še nekaj je važno: starter mora dobiti pozantno tehniko starta, posebno globokoga, in vsi triki, ki se jih poslužujejo nekateri tekmovalci, ne morejo biti dovolj znani. Starterji na ljubljanski balkanisti v Zagrebu se je na primer zgodilo, da je Mantikas napravil start iz ribnjaka (roke so pred strelovi bile pred startno črto). Kovani je ušel in za njim Bauer in Frankanella, Kovani, navajen na prvič start, pa je odšel. Zato tudi njegov poznav na 100 m! Če bi stal starter pred tekmovalci, se mu to ne bi zgodilo!

Značilna je tudi izjava našega stotnega sprinterja dr. Stanka Perparja: on trdi, da se je vedno poslužil sigurnega samo tedaj, kadar je bil starter g. D. S. No in ravno ta gospod je bil starter na letošnjem prvenstvu. Na 100 m je Bauer dvakrat ušel in bil pravilno diskvalificiran: oba starta sta fotografirala po smeti in se vsi detajli jasno vidijo. — Znamo je namreč stvar, da Jule rad prireditelj starta in zato je tudi popolnoma razumljivo, da se treba pri konkurirajoč Bauer-Kovani posebno paziti in posvetiti vso pažnjo na regularen start. — Ravno radi te svoje slabe navade Bauer pri tekmovalnih v inozemstvu, oziroma pod vodstvom tujega starterja, ne more teči 100 m pod 11 sekund (Edine, Jugosl. Vel. Britanija: pri nas ga ne prevaš parodizirajo. O startu na 100 m v troboja Belgrad-Praga-Bukarešta niti ne govorim. — Na tak način ljubiteljski ostale tekmovalce je rešal in trdim, da se to v Ljubljani pod vodstvom našega starterja ne bi moglo zgoditi. Priporočam prav vsem starterjem, ne izvenaj zagrebških, da temeljito prouče članek v »Olimpijskem sportu« št. 19. Starter treba da postavi prava tarčica: in da se rus po njem tudi v praksi ravna.

Dalje govori pisec v članku o velikom razočaranju v pogledu kvalitete tekašstva. Boljšega in bolj elastičnega jaz v državi ne poznam; to so potrdili tudi atleti svetljujevropskega slovesa, ki so tekmovali ob priliki

10 letnice ASK Primorja, kakor ing. Ilron, Hosiaky, Schula in Oshai. — Mislim, da kak drug komentar ni potreben! Nobenega dvoma pa ni, da bi bilo tekašstvo in skakalstvo lahko še boljše, če na bi vso dni pred prvenstvom močno deževalo.

Taktikanje: kakor pisec ironično izmenjuje način teka na 800 in 1500 metrov od strani skusa in Gurde, se mu zdi neumnost in nedopustno, če, da se na ta način ni mogla dobiti jasna slika o moči poselnih atletov. — Če bi Niklasi sprejel od Gurde diktirani tempo pri teku na 800 m, bi bil njegov dosežek čez znatno izpod 2 minut, kar bi ta odlični tekač lahko že davno dosegel, če bi forsiral ostrejši tempo v prvi rundi. — Zati teče Niklasi vedno le na zmago, ne pa na rezultat, zanašajoč se na svoj dober činič.

Isti slučaj je bil pri teku na 1500 m, samo s to razliko, da je skakalec taktikalno le za takega ASK Primorja, ker drugi jim niti od daleč niso bili konkurenčni.

Kar se pa tiče tekačev Kovaniča in Bauerja, smo vsi že davno prepričani in ponavljamo, da je Kovanič zmagal nad Bauerjem vedno le pod vodstvom objektivnega starterja. Žal bo moral Kovanič startati na balkanisti v Carigradu nezadostno pripravljen, ker mu je teška blestava ob priliki teka na 200 m na drž. prvenstvu omogočilo trenin.

V dohodnih zagrebških listih, kakor tudi stislenih glasilih, imamo velikiko čedo čitajl ironične naslove stružnjak in Ljubljano, stružnjak iz Belgrade itd., kar se namreč na razna milijuna sportnih delavcev zavajajo. Zagrebu radi vsake raznih sportnih sportnih vprašanj. — Malo več sportne objektivnosti in fairnesa ter malo manj lokalpatriotizma, priporočam gospodarjem in Zagrebu, kar kožno je ljubiteljski sport pri nas ravnotako star kakor v Zagrebu, in radi tega mislim, da je strokovno mišljenje naših sportnih delavcev ekvivalentno onemu zagrebškemu! — J. Wisti.

Mars : Grafika

Poslovilna tekma igralca Fr. Katavica

Grafika:Mars. V borbi za točke se snideta v nedeljo popoldne na igralšču SK Slovana zgoraj imenovana kluba. Sodeč po prošlonedajskem tekmovalju, v katerem je Mars porazil moštvo SK Reke, ki je eno najboljših drugorazrednih klubov, je vsekakor Mars favorit. Sicer pa bomo videli ... Ob tej priliki bodi omenjeno, da igra priljubljeni igrač SK Grafika Fr. Katavč svojo zadnjo tekmo za Grafiko, ker odhaja iz Ljubljane. Grafika mu bo priredila malo svečanost. Stanovski tovariši vabljani!

Tramvaj : Mitnica

Drevi. 14. septembra na igralšču ASK Primorja senzacionalna prireditve: Večerna nogometna tekma tramvaj-mitnica, ki je že doslej stala v ospredju splošnega zanimanja, je doabila nepričakovan sportni povdarek. V predmetni nastopita ligno moštvo ASK Primorja in enajstotica SK Šoge, prvak drugega razreda. Ta pridruženje bo nedvomno in upravičeno potencirala privlačnost teke in privabila drevi na igralšču Primorja tudi skeptike z vrst ljubiteljev sporta.

Sporid je sledeči:

Ob 18 predtekma Primorje (liga): Šloga; ob 18,45 koncert Philipps-Radio; ob 19,30 tekma Tramvaj: Mitnica.

Za prireditev zadostuje samo ena vstopnica. Za prevoz posetnikov bodo na razpolago avtobusi Magister. Kdor ljubi sport kot sport ali kot zabavo, kdor hoče prispevati za pomoč mestnim revežem, kdor hoče sportnega užika združenega z zabavo, naj pride drevi na igralšču Primorja.

Nastop bokserjev

V Ljubljano je prispel črnc Kid Curney, profesionalni bokser, ki se odpravlja na bokerski nastop na Reki. Sedaj trenira pri SK Slovane na Ledini in pripravila Slovanovce, da bodo čim častneje zastopali Ljubljano na nastopu, kjer bodo nastopali mariborski Spartanci, Kamničani, ljubljanski Slovanovci in tudi črnc Kid Curney.

Nastop bo 22. t. m. v delavski zbornici in bomo v prihodnjih številkah še podrobneje poročali o njem.

SK Ilirija, tablo tennis schelja. Danes ob 10,30 obvezen sestanek selekcijskega članstva v garderobi na teniških igriščih. Dnevni red: Program za sezono 1935-36 in izbira lokalna. Vpisovanje novih članov istotano.

po 380 do 450 Din. Kilogram žive teže je stal 4 do 5 Din, mrvice pa 7,50—9,50 Din. Prodanih je bilo 155 svinj.

Svinjski sejem v Ptuj, ki se je vršil v sredo, dne 11. sept. je bil srednje založen. Prignali se 194 svinj in 96 prascev, skupaj 290 ščetinarjev. Od teh so prodali 72 komadov in je bila kupcija tokrat slaba. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile naslednje: pršutariji 4—4,50 Din, do bele 4,50—5 Din, plemenca 4—4,25 Din; prašički so se prodajali od 30—80 Din komad.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Poezije dr. Franceta Prešerna bi moral poznati in tudi imeti vsak Slovenec. Saj se ni dovolj, da poznamo našega prvega slovenskega pesnika le po imenu, njegovih pesem pa ne poznamo. Vsak zaveden Slovenec, ki se zaveda dolžnosti do naših velmož, ima v svoji knjižnici to knjigo. Zbrano delo dr. Franceta Prešerna obsega vse pesmi in pisma, kar jih je katerikoli naš pesnik napisal. Delo sta uredila gg. dr. Glonar in dr. Pirjevec, ima 295 strani, prirodno obliko in je vezano v elegantni vezavi. Cena je za nevezano 44 Din, vezano v polpatlino 55 Din, v celo elegantno usnjo 90 Din in kot tako najprimernejše darilo za vsako priliko. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; šentjovški oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonka 3 mm široka petina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Za šolo

mamo veliko izbiro šolskih torbic, nahrbtnikov oklovk, map, peresnic in drugih šolskih potrebščin. Dalje čevlje in obleke po izredno nizkih cenah.

ANT. KRISPER, LJUBLJANA

Službe iščejo

Dva nižješolca (-ki) sprejem v vso oskrbo: glasovir. - Rimska 21. (D)

Dijaka

nižjih razredov sprejem v vso oskrbo. - Novi trg št. 1-III, Plevnik. (D)

Stanovanja

IŠČEJO:

Soba ali stanovanje soba velika, z najmanj 2 oknomi, svetla, ali dve manjši sobi, eventualno eno- ali dvosobno stanovanje, vse neopremljeno, v bližini Aleksandrove c. do Evrope - iščem za takoj. - Ponudbe upr. »Slov.« pod »Svetlo« 11266. (c)

Poizvedbe

Izgubil sem

na poti od Kamnika proti Podgorju aktovko z raznimi akti, vzorci in narčnično knjigo. — Pošten najditelj, za katerega je vzorčna knjiga brez vrednosti, naj vrne aktovko policiji v Kamniku ali direktno na moj naslov. — Stroške povrnem, poštena nagrada zagotovljena. — Rado Pregrad, Podčetrtek.

Izgubil sem

poročni prstan v Mostah v Predovčevi ulici. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi 100 Din v upravi »Slov.«. (e)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10

Nove srečke

državne loterije beogradске kolekture — prodaja Menjalnica Reicher & Turk, Ljubljana. (d)

Dijaki

ODDAJO:

Stanovanje

v vso oskrbo oddam proti instrukciji dijakov klasične gimnazije. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11206. (D)

Tri dijake

sprejem v veliko zračno sobo — z zajtrkom — blizu obrtne šole. — Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 11093. (D)

Enega ali dva dijaka

sprejem v solčno sobo (center). Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11233. (D)

Vnajem

ODDAJO:

Zobozdravniku

se odda v najem dobro opeljana zobozdravniška ordinacija v Sevnici ob Savi, ki je opremljena z vsem modernim instrumentarjem. — Informacije daje Sonja Hribarjeva, vdova po zobozdravniku v Sevnici ob Savi.

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajam, če motorja bi nešel se rad hri kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inserat

Rabljena kolesa

ženska in moška, poceni naprodaj pri »Prometu«, nasproti križevni cerkve. (I)

Kopalne banje

in peči, klosete, umivalnike, kuhinjske lišaje in vse instalcijski material, vse samo prvovrstno blago, dobite po najnižjih cenah pri trvdki Fr. Stupica trgovina z železnino, največja zaloga poljedelskih strojev, razstreljiv, čebelarstvih potrebščin, stavbnega materiala itd. — Nakup starega železa in drugih kovin po najvišjih cenah. (I)

Lončene peči

in star štedilnik - naprodaj. Dalmatinova ul. 15, pri vratarju. (I)

Koleselj

lep in lahek, skoraj nov, po zelo nizki ceni prodaja Franc Kuhar, Dol pri Lj. (I)

Šolske potrebščine

po najnižjih cenah nudi

trgovina **H. NIČMAN** Ljubljana
Kopitarjeva ulica 2

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najcenejše trvdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (I)

Vino

Prodamo več ali manj bl pristinega »Bizelica«, postavljeno v Ljubljano. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11283. (I)

Hrastove frize

in rezani hrastov material kupujemo. Ponudbe z navedbo cene in detailnim izkazom zaloge poslati v upravo »Slov.« pod št. 11166. (k)

Jabolka

namizna, zlata parmena, kanada, kakor tudi mešana, od 5000 kg naprej - kupuje po najvišji ceni: Renier, Podčetrtek. (k)

Posrestva

Prodam posrestvo v bližini industrijskega kraja Zagorje, eventualno z gostilno ali gostilno brez posrestva Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 10992.

Prodaj posrestvo

v bližini industrijskega kraja Zagorje, eventualno z gostilno ali gostilno brez posrestva Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 10992.

Vilo v Petrovčah

prodaj. — Poizve se pri g. Vodeniku v Petrovčah. (p)

Zemljišče

ca. 16.000 m², v Spodnji Šiški, v bližini nove cerkve, ugodno naprodaj. — Elekrika in vodovod, dober zemljišni material na mestu. V poštove pridejo tudi knjižice dobro stoječih ljubljanskih zavodov. Tozadevna pojanila daje Mišček Mirko, brusničar, stekla in ogledal, Ljubljana VII., Medvedova 38, tel. 35-75. (p)

NOVOSTI v stanovanjskih potrebščinah

PRINAŠA TRVDKA

„VEKA“ MARIBOR

Točasno

LJUBLJANSKI VELESEJEM paviljon „E“.

Zopet smo cenejši!

la sportni suknjič 95 Din, trenchcoat 420 Din, specialna izbira pump, modnih blaz, perila itd. Prešker, Sv. Petra c. 14. (I)

Kupimo

Namiznih jabolk

več vagonov, za izvoz — kupimo. Ponudbe z navedbo vrste in cene na: M. Jevak, Ljubljana, Miklošičeva 13. (k)

Bicikelj z motorjem

kupim - do 2000 Din. — Ponudbe upr. »Slov.« pod »Motorček« 11297. k

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«. »Domo-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

ŽIMO

za žimnice od preproste do najfinejšee vrste kupite najceneje pri trvdki

J. KNIFIC, tovarna za žimo

STRAŽIŠČE pri Kranju

Telefon Stražišče št. 2

Na velesejmu paviljon „F“

Tinčkove in Tončkove prigode

128.

Strašna eksplozija v pragozdu

Tonček je tako močno pihal v pipo z mehurjem, da ga je že vse bolelo in mu je začelo zmanjkovati sape. Da bi se malo odpočil od napora, je vzel pipo iz ust in zajel nove sape v pljuča. Potem je začel s še večjo vneto pihati v mehur.

To pa je imelo usodne posledice — ne zanj, pač pa za divjake. Pošastna zajčja glava ni mogla več vzdržati toliko sape, pa je rekla — reski! in »bum!« ter se razpočila...

Da bi bili tedaj videli divjake, kako so planili na noge! Eksplozija nedolžnega mehurja je bila zanje nekaj tako strašnega, da si strašnejšega pač niso mogli misliti na tem svetu. Kar koj so vzeli podplate pod pazduho in jo hrabro popihali nazaj v pragozdu...

Tonček je bil rešen.

Zahvala

Za premnoge dokaze sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi nepozabnega, skrbnega soproga, zlatega očka, brata, strica in svaka, gospoda

Srečka Kadunca

višjega poštnega kontrolorja

se vsem iskreno zahvaljujemo. Srčna hvala vsem darovalcem prekrasnih vencev. Posebna hvala č. dubovščini, gospodu primariju dr. Lavriču, g. poštnemu direktorju dr. Vagāju, g. dr. Lamutu, g. dr. Lebarju, g. upravniku Colu, celokupnemu uradništvu pošte Ljubljana 2, vsem stanovskim tovarišem, poštni godbi, za ganljivo petje, ter vsem, kateri so nam pokojnika spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti. — Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek ob pol 8 v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Globoko žalujoča soproga Ivanka s hčerko Majdo in vse ostalo sorodstvo.

Joseph Conrad:

Na morju

Spravili smo vse na svoje mesto in postavili jarbol na barkači, ki je sklenil naš kapitan prevzeti skrb zanj. Ni mi bilo žal, da sem za trenotek sédel. Obraz mi je bil čutili hrupav, vsi udje so me boleli kakor zlomljeni, čutil sem vsa svoja rebra, in prisegel bi bil, da sem si zvil hrbtenico. Čolni so ležali krepko privezani zadrž v globoki senci in vse naokoli sem mogel videti od ognja razsvetljeni kolobar morske površine. Velikanski plamen se je ravno in žarko vil proti nebu. Besno je vzplamteval in plahutal, kakor da bi šumele peroti, pa hrumel kakor grom. Vmes se je slišalo treskanje, votlo bobnenje in v vrška zublja so prhale iskre, pričajoč, da je človek rojen za nesrečo: za ladje, ki puščajto vodo, za ladje, ki gore.

Motilo me je samo to, da čolni, ker je ladja ležala z bokom proti struji in takemu vetru, kakršon je bil, — bila je zgolj lahna sapica — niso ostali za njo, kjer bi bili na varnem, temveč so, kakor je pri čolnih navada, kakor svinje rili naprej, se zaganjali pod ladjo in pluli ob njenem boku. Nevarno so se valjali in se približevali plamenu, medtem ko se je ladja zaganjala nanje in je seveda pretila neprestana nevarnost, da se bodo jarboli slednji trenotek prevesili. S svojima dvema čolnarskima pomočnikoma sem jih z vesli in kvačlami po svojih najboljših močeh podpiral, ali pričelo mi je presedati, da bi moral biti neprestano pri tem delu, zlasti še, ker ni bilo nobenega vzroka, zakaj se ne bi takoj izselili. Mi trije nismo mogli videti tovarnišev na ladji in si tudi nismo mogli misliti, kaj je vzrok njihovemu obotavljanju. Moja dva pomagača v čolnu sta potihoma klela, pa zategadelj nisem imel posla samo s svojim delom,

temveč sem moral venomer paziti tudi na svoja dva tovariša, ki sta neprestano kazala voljo, da bi rada legla in prepustila vse skupaj usodi.

Naposled sem vzkliknil: »Vi, tamkaj na palubi!« In nekdo se je ozrl čez ograjo. »Tukaj smo opravili,« sem zavpil. Glava na palubi je izginila, pa je kmalu spet pokukala čez rob ograje. »Kapitan pravi, da je vse v redu, sir, in da čolne lepo odvrčate od ladje.«

Pol ure je preteklo. Zdajci je nastal strahovit hrup, ropot, rožljanje verig, sikanje vode in na milijone isker je prhnilo v tresoči se stebel dima, ki je lahno visel nad ladjo. Sidrno vreteno je pregorelo in dve razbeljeni sidri sta padli na dno ter potegnili za seboj dve sto sežnjeve izrgane razbeljene verige. Ladja se je tresla, gmeta plamena je plahutala, kakor da bi se hotela sesesti in nastavek sprednjega jarbola se je zrušil. Odletel je kakor ognjena puščica, se zadrž v morje, pa se hipoma prikazal na površju, pa dolžino vesla oddaljen od čolnov, naka je ves očrnel po svetli površini mirno plaval dalje. Iznova sem zaklical na palubo. Ne dolgo, pa mi je nekdo z nepričakovano veseljem, pa tudi pridruženim glasom kakor da bi skušal govoriti z zaprtimi usti, sporočil: »Tako pridem, sir,« in izginil. Dolgo časa nisem slišal ničesar drugega kot prasketanje in hropenje ognja. Vmes so se čuli nekaki piskajoči glasovi. Čolni so poskakovali, potezali za vrvi, se igrase zaletavali drug v drugega, se trli z boki ali pa se, naj smo storili, kar smo hoteli, zaganjali skupaj proti lajškemu boku. Tega nisem mogel dlje prenašati, pa sem se oklenil z nogami in rokami vrvi ter splezal na krmo.

Bilo je svetlo kakor podnevi. Ko sem naposled prišel na ladjo, se mi je ognjeni zastor pred menoj zdel nekaj strahotnega in vročina mi je bila sprva neznočna. Kapitan Beard je s sklenjenimi nogami in

z roko pod glavo spal na blazini naslanjača, ki jo je bil privlekel iz kabine, in svetloba se je polgravalala na njem. Ali pa veste, kaj so ostali počenjali tačas? Sedeli so čisto zadrž na krmi okoli odprtega zaboja, se zalagali s kruhom in sirom ter pili pivo iz steklenic.

V ozadju plamena, ki se je v besnih jezikih aikal nad njimi, so bili videti pri tem doma kakor salamandri in podobni tolpi obupanah gusarjev. Ogenj se je lesketal v belini njihovih oči in se jim blestel v lisah na beli koži, ki se jim je videla skozi raztrgane srajce. Vsakdo je imel kako znamenje, kakor da je divjala bitka okoli njega — obvezano glavo, roko v obvezi, pasico iz zamazane cunjice okoli kolena, — ali nekdo je držal steklenico med koleno in kos trdega sira v roki. Mahon je vstal. Po čedni vsakdanji glavi, sključenem profilu, po dolgi beli bradi in držeč neodmašeno steklenico v roki je bil podoben nekakšnemu predznamenju morskemu razbojniku, ki si je nekoč v davnih časih sredi nasilja in nesreče delal vesele ure. »Zadnja večerja na palubi,« je govoril slovesno. »Ves dan nismo imeli ničesar jesti, zakaj naj bi bili torej brez vsega tega.« Zavihtel je steklenico in pokazal na spečega kapitana. »Rekel je, da ne more jesti, pa sem mu svetoval, naj leže,« je nadaljeval. Ko sem ga začudeno pogledal, pa: »Ne vem, ali se zaveda, da mož že več dni ni pošteno spal — a tudi v čolnu bo imel preklato malo spanja.« »Saj kmalu ne bo nobenega čolna več, če boste še nadalje blazneli okoli,« sem ga zavrnil nejevoljno. Stopil sem h kapitanu in ga stresel za ramena. Naposled je odprl oči, a ni se premaknil. »Čas je, da odidete z ladje, sir,« sem rekel mirno.

S težavo se je dvignil, se ozrl na plamen in čez morje, ki se je v bližini ladje svetilo, a bolj daleč od nje je bilo vse črno, črno ko črnilo: ozrl se je proti zvezdam, ki so skozi tenko kopreno dima

motno sijale z neba, ki je bilo črno, črno kot Erebus.

»Najmlajši naprej,« je dal povelje.

In preprosti mornar si je z roko vnič obrisal usta, vstal, splezal preko krmenega ograja in izginil. Drugi so se odpravili za njim. Nekdo je med plezanjem čez ograjo še trenotek obstal ter izpraznil steklenico, naka jo je z velikim zamahom vrgel proti ognju. »Tu imaš!« je vzkliknil.

Kapitan pa se je neznansko dolgo mudil in pustil smo ga pri miru, da se je nekaj časa na samem ukvarjal s svojim prvim poveljstvom. Nate pa sem spet stopil k njemu in ga nazadnje je spravil proč. Bil je že skrajni čas. Zelezje na kasaru se je bilo namreč tako močno razgrela, da se ga nismo smeli več dotakniti.

Nato smo presekali vrvi »barke« in vsi trije čolni so se privezani drug k drugemu hkratu gladko odmaknili od ladje. Šestnajst ur je že preteklo od eksplozije, ko smo odšli z nje. Mahon je imel poveljstvo nad drugim čolnom, jaz pa sem imel najmanjši, 14 čevljsko plovilo. Barkača bi nas bila mogla prevzeti lepo število, ali kapitan je rekel, da moramo rešiti kar največ imovine — za zavarovaltelje. In tako sem dobil svoje prvo poveljstvo. Imel sem s seboj še dva moža, vrečo prepačenca, nekaj škotel mesa in sodček vode. Ukazane mi je bilo držati se barkače, da bi nas mogla »slučajno neurja prevzeti«.

In veste li, kaj sem tedaj mislil? Premišljal sem samo to, kako bi se mogel čimprej iznebiti drugih dveh čolnov. Želel sem imeti prvo poveljstvo čisto zase. Dokler mi je bilo mogoče križariti, me nikakor ni mikalo pluti s celim odredom brodom. Čisto sam sem hotel pristiati. Hotel sem prekositi druga dva čolna. Mladost, sama mladost, brezumna, mameča, krasna mladost!

(Dalje prihodnjic.)